

619
1973

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ლკოპ

№ 5 მაისი 1973

ქართული
წიგნების
კავშირთა
კავშირთა

ღღეს პირველი მისია. ფოტო შ. ჩხეტიანის

პროლეტარებო უკვლა ქვეყნისა, შეერთდით!

ქართული

№ 5 (438) მაისი, 1973 წ.

კაპიტალის წელი 50-ე.

საქართველოს სსრ-ის
კომუნისტური და სოციალისტური
სამხატვრო შრომის

— მოსწავლეობა ბრავად მართ ზღუდულობით კი არა, სხვა დროსაც, თუ ხელსაყრელი ამინდა, სწავლასთან თავისუფალ საათებში მიწორებით გამოვიყვანი ხოლმე... ადამიანს, თუ ბავშვიმდინ არ ჩაუნერგე მიწის სიყვარული, მერე, ასე ათასი ლექსიაც რომ წაუკითხო, ვეღარაფერს ვაწერო... ამა ერთი შეხედით, რა მხიარულება აქვს, რა ხალისიანად უღიან წირს ტეხს... მოსწავლეობა ბრავად აქ 1971 წლის გაზაფხულზე შეწყნეს. მას სკოლის კომკავშირის კომიტეტის მდივანი, მეთაფაქალი ივანე ბურდული უდას სათავეში. საერთოდ ხელმძღვანელობას კი მასწავლებელი ალექსანდრე ხუციშვილი უწევს.

ბრავად თავისი სახეუ მკავს, რომელიც უველას თავის სახეში უბანს მიუჩნეს. ბიჭები პირუტყვის საკვების დამზადებზე მუშაობენ, გოგონები ბაღ-ვენახებსა და ბოსტანებში.

მოსწავლეობის ორს რაოდენ არიან დაცულიყო. ყველაზე საუბოლოდ სწავლობენ და შრომობენ თურქი მუწეშვილი, ნაიფა გვიგერი, ნაიფა ნაიბიშვილი, ესმა ხურდული, მარია ვეშვილი, ციციო მოსაშვილი, თურქი უშაბი, ჩემალ ბურდული და სხვანი. შარშან მოსწავლეობა ვენახში ოცდური ჰექტარ ფართობზე მწყანე ოქრავივით ჩაატარეს. ამას გარდა, მათ გათხოვეს 5 ჰექტარი ვენახი, 18 ჰექტარი მცხეთისარა ნაიფის, 6 ჰექტარი პირუტყვის საკვები ჯანხის ნაიფის, მოუარეს მიწორისაკვე ტუის ზოდებს 3 ჰექტარ ფართობზე, 280 ჰექტარზე გათხოველი ხალხი შეგროვეს და მანქანებით გაღვარდეს ფერებთან, ბეგრის სახე გაკეთეს პურის მოსავლის აღება-კამინაიების დროს.

კომლერსების გავებითა დიდი შარუნელობით იტყობა მოსწავლეობა ბრავად. მისი წევრები სპეციალური ავტომანქანით გადასვას ხანუშოზე, ამხანა, ყოველ გამორეშეველებს მანქანა მოსწავლეს 25 კასეს უმატებს.

ბრავადის წევრები მიწდგარ მუშაობის დროს უწივენ სპორტულ თამაშებს, ხოლო შიში ავტომანქანით ვაჭურ შევების დროს, თურქის თათვის კონცერტებს მარავენ. თითონ მოსწავლეობა გართობა-დსვენებზე

წინადა გრძობით, რაც მათ მუხის ფესვებზეთა ღალუმდ ამტარებს სიყვარული და თვლი აღარაიხი არ მიუბიბი ვაქცევედ.

ჩვენს საუბარში ვლადიმერ მელიქიშვილი ჩაერთა. მისი აზრით განსაკუთრებით საულისხმოდ და სანეტრებოა, ეს სომის კასია, ვინც ამ სოფელში პირველმა დარგა სკოლის წარი და პირველმა აზარა აქაურები განათლების დიდ წყაროს.

— ხშირად გვეკითხებიან, — თქვა ვლადიმერმა, — რაზე უნახუნა კომიქების ფერმებში, ზებრში თუ მიწდგარში ასოლაგადობა ასეთი დღურადილონი შრომობო. ეს ძველი ისასწრელი და ხალხის ვინც ყუ ხუჯილი შვილი თავიხვე სოფელში რეზულოში წაწული განათლების, უწინესი რადიოს, ტელევიზორის ცარანდან მიღლ მოსოფლის გასცემის, კულტურის სახელში ახალ-ახალ კინოფილმებს, თუ რესპუბლიკის დედაქალაქიდან ჩამოსული თეატრების სპეცკლასებს ნახულობს. მისი განათლების საყმიბო უბანი გმხსნებრებს, მოსახლეობებო ქუჩების დამპირებობა არის განათლებით, ფსტატ-ტელევიზორი, მაღალი მათის სასახლეობა. ამას იხს ვამატებ, რომ ფერმებში ჩვენი მწეველები პირუტყვის სადგომში კი აღარ იმინებენ ნახებზე და მახობეფლინი, არამედ კინოფილმებს, რომ საცხოვრებელ ბინებში იხსლ წაწული მწევე წყანან. იქვე უხსნენ რადიოს, ბეგრის დავო ტელევიზორიც დგას.

ყველაზე მთავარი მათე წაწული სახეობებზე ნახებზე მინების ანაწილურება აქ კარგი და ვარანტირებელია. ამან დაწარმოება, რომ ახლა ამ რეაასკოლიან სოფელში სანალითაც რომ ცებობი, ერთ ძველბურ კობს ვეღარ იპოვნი. ესე კარ სპირტიდა სულიერი ცხოვრების თუ მატერიალური მოსოფნეობების სფეროში, ყველაფერი აწევა. ამიტომ არის, რომ რაცა ახალ-დაზრდა სწავლის გაზარტლებულად მიდის, ისეთი პირველის ირჩებს, რომელიც მის სოფელს განათლება და უმაღლესი განათლების მიხედვით იხვე თათის მინაწევის, თავის ცერას უხსნებრება. ამა, ვადახდებო, ვინდა არა ვეყვან — ექმი თუ მასწავლებელი, ინჟინერი, აგრარონი, ცერანობის, ყველა მათგანმა ჩვენი სკოლა დამთავრა და უმაღლესში მიღებულ ცოდნას

ტრაქტორისტის ვ. მთაიშვილი, მ. დამქარაშვილი და ს. მთაიშვილი

მასწავლებელი ვ. მელიქიშვილი და ბრავადური ქეთევან მთაიშვილი

კომლერსების გავებითა მათ მოგოლით აქით შვიი ზღვის მიდლი სანაპიროები, თვენდ ექსკურსიაზე თბილისში, სოხუმი, სოჭოში.

და რა არის აქ ყველაზე მთავარი: მოსწავლეობა ბრავადის მუშაობას აქ მარტო ცერანობის სარგებლობის თვალსაზრისით როდი უყურებენ. არა, ისინი ქვეყნის მომავალ მშენებლებს, ამ მინაწევის მომავალ პატრონებს ურადიან. როგორც კარგად ათხილ მიწდგარში სარგებდა ვერ გაიხარებეს, ისე აქ ნიადაგი არ არის იმეგარი ახალდაზარდებისათვის, რომ წამოიზარდებინათ თუ არა, უსაქმოდ უბანს იყუნენ, თავნება ეცობებნება, თავის თავზე შეუვარებულ სურვილებად რომ იზრდებან და ეს წუთისფილი გრძელ გავლილი წინდა გართობა, სადღე შრომა არ არის სპირტი და სადღე საქმარისია მარტო დუმიტროშვილი მადა, რომ სხვის მომავარზე იყვიო.

საქართველოს სხვა მრავალ სოფელთან ერთად, ახილო კარგ მავალით იძლევა, თუ როგორც უნდა აღვზარდოთ ის მომავალი თობა, რომელსაც ხველ საქართველოდ უნდა ჩავაბაროთ. აქ ბავშვები მიწდგარე უოცნისა არა მარტო შრომის იტყვიან, არამედ გულახდებით სწავლობენ ცხოვრების დიდ და უბრალო სიზრმებს, თუ სადა აქვს სათავო ქვეყნის სიეთვისი და დღლიობის უწყარობი, აქ მწავლობენ, თუ როგორ უნდა მოამოკო პური შენი არსობისა, აქ ისინი პრაქტიკულად ეცნობან ავტოტექნიკურ და ზოოტექნიკურ მეცნიერებათა საფუძვლებს, და რაც მთავარია, აქ ისინი სულს სიბრძნეულ იმსკვლეობან საშობლო მიწის სიყვარულით, თავიანი ცერის და დცვა-შენახვის

თავის ხალხის კეთილდღობას ამხარს. ვისაც არ გაუმართლებს და ვერ ჩაბარებს უმაღლესში — არც ის იტებს გულს, ისევ თავის ცერას უბრუნდება. ისინი შრომს არიან იმ პრისიდან, რომ დღევანდელი ცხოვრების ყველა სიყვარული დარგოვად დღლითა შენი მარტების ბარაკაცა მიუმატე და მერე მოითხოვო. ახილოს კომლერსების კომკავშირული ორგანიზაცია 99 ახალდაზრდას თვლის. ზოგს უმაღლესი განათლება აქვს, ზოგს სპეციალური, და ყოველი მათგანი შრომობს. ზოგი ავტომანქანის მძღველია, ზოგი ტრაქტორის სპეც უზრს, მწეღებელი თუ მებრძობი, მევენახე თუ მესიმიონე — ახალდაზრდები გარტაცებობი იტანებან ამ პროფესიებში.

რომელ ერთს ჩამოვიღო — მწეღებელი ნელი მთაიშვილი, შოფრები — ივერი კობახიძე, რომელმაც შამაშია, მურად დარქვლიძე, მემინდვრები — ნათელა მნათობიშვილი, ნელი მნათობიშვილი და მრავალი სხვანი...

სოფელში მალე დამთავრდება ფესხურთის კეთილმოწყობილი სტადიონი. მის მშენებლობას თავს დასტრიალებენ ახალდაზრდა სპორტსმენები: ავთოდილი ზუტყარული, სიმონ კობახიძე, ვლადიმერ კობახიძე, ჩაიონის საუბებოური ვენდის წევრი შლავა ჩოხელი, მფრინველობის ბრავადური, ჩაიონის ჩემპიონი გიგოპაშვილი ვიოტეი არაბული, მესცოველი ხობიტსმენები: თემურ მუნქიშვილი, ზურაბ ქვარაჩიძე და სხვები.

გორგი ხუბურაშვილს შეადამისს გავლდა, თვალზე მოიფხვინა და ირგვლივ მიმოიხედა. მის გვერდით ჩამწკრივებულ საწოლებზე მწვიდად ეძინა ვიღაც უცნობებს. ოთხში შეუღებოდა სუფილა. ისევ მოიხრისა თვალზე და აქეთ-იქით მიმოიხედა. მაინც ვერ მიხვდა სად იყო.

სარკმელს გახედა, დარწმუნდა, ნამდვილად დამე იყო. მაგრამ ეს ვინ არიან? ჩვენზე მწველები? რატომ ვერც ერთი ვერ მივხვარა, გაფიქრია და ასაფრთხილად გამოიწია, მაგრამ შეუღლის არეში საწინებლა ტკივილმა ხანჯალივით დასრია და ისევ ბალახზე მოაგდო.

- სალატაში მოწყვლების და შეშობილდა და გორგიმ უხედა ჭივისა:
 - თუ აღმინა ხარ, მოხარია სადა ვარ, ან აქ რა მინდა?
 - დამწვიდი, ჩემო კარგო, დამწვიდი, შენი არც მოძრაობა შეიძლება და არც წინაგრეობა. თუ არც გინებდა, დამამწვიდებდი წაშალს მოცეცხ.
 - არაფერს არ ვთხოვო, მარტო ეს მიხარია, სადა ვარ?
 - წითელწვაროს საავადმყოფოში ხარ. გუშინ დამით არჩილილებმა ექიმმა მოკვებინა. ნაწლავების გაჯაბლართვა გაგივლია? ძალზე წყველი რამ არის. ის გქონდა. ოქტავია ვაგაყეთეს. ახლა დამწვიდი და დაიძინე. გორგის მხოლოდ დილით დუბურუნდა მეხსიერება და მოაგონდა, რომ ის დღე ივრის ხეობაში ძალზე უფერულად დაღამდა. ნაშუადღევს ქარი ამოვიარდა და სერებიდან ახვეტლი თოვლის კოჩინატლი დააყენა. ცხვრის ფარა ივრის მარცხენა სანაპიროზე, ქარსაცემ ფერდობზე შეაფიდა გავლილი. მარტო იყო და პირქართი ცხვრის ბინისკენ გაერგა უბრდა. ფარხამდე ბევრი მანძილი აღარ ჰქონდა დარჩენილი, რომ უცებ გონებში რაღაც აერია და ამხელა ვაგაყი. შგლის ჭოგასაც რომ არ შეუსწინდებოდა, მოცეცხილივით დაეწარცხა მიწას. მერე რა მოხდა, აღარ ახსოვს.
- დილით ივრისპირტიოდან თავისმა მშობილებმა — მწვერებმა მოაკითხეს.
 - ცოცხალი ხარ, გივარგო? ხომ იყო, მიქელ-გაბრიელს უკვე გადაშლილი ჰქონდა დავთარი და ავტოკალამი სტელი ექიარი, უნდოდა შენი სახელი წყევლა სიაში და თამარ-ქალს სულზე რომ არ მოესწრო, გაგათავებდა კედეტს. — უთხრა მეგობარმა მწვერებმა ავადმყოფს. — იმ უბედურ ამინდში მინდორში დავეშუქეთ. უპატრონოდ დარჩენილი ცხვარი ნოტა-ნოტო გაფანტულიყო და აქა-ქა ნაღატებსა და ხევისპირებში განაშუქულიყო, ქარს მოფარებოდა. როცა დაღამდა და შენი ფარა არსად გამოჩნდა, დავეკედით. ის იყო საშველად მოვიციდი. რომ ბინაში შენი ძაღლები მოცეცხდნენ და წკებტუნია დაიწყეს. ძაღლები უშვნილდ რომ დავინახეთ, მივხვდით რაღაც უბედურება იყო შენს თავს და მამწვერ წამოვიდი. ის გავეშვილი მურა ლეკვი რომ ვაყვს წინ გამოვივიღე და პირდაპირ თავს წამოვიყავით. უგონოდ ვედე მიწზე. ბინაში მოვიყვანე და იმ ქარაყივით სოფელში ცხენი ძაღლებს ავადწეო უკვე შუაღამე იყო. თამარი გაავადმე ვუთხარი — შეილო, ჩვენს თავს ასეთი ახმაყა და ახა შენ იც-მეოტი. მაშინვე თავისი მაქვანა გამოვიყვანა, შგ თავისი საწურნალო ჩანთა ჩაღო და წავიდეოთ მიხარა. ცხენი სოფელში დავტოვე და მაგის მამწვერ წამოვიდი.
- გავსინჯა თუ არა, ნემსი ვაგაყეთა, წამალი დავადღვიანე. მოგავლიდარა. ცოცხა რომ მოიხედე, გვიხარია: ეს ახალმე შეავადმყოფოში თუ არ წავიყვანეთ, დილამდე ვერ გაატანსო...
- ნათქვამია დედა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

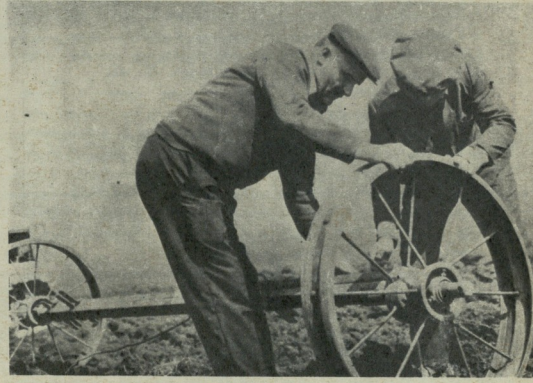
წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

წვერებმა მამა ნახე, მამა ნახე. — დაიწყო მეორე მწვერებმა, — გახსოვთ რა ვაგაყი იყო მაგის მამა ვანო... იმი რომ დაიწყო, მეზობლებს დაემწვიდა. ახალმურთოდ ცოლს კი დაუბარა — ქალი თუ გეყოლოს, თამარი დაუცხებო და წავიდა. კარგახანს შობილია მისი წერილები. მერე შეწედა, სადღაც დაეწია ვაგაყს მტრის ტიალი ტყვი.

იტრე მამულელი სოფელი სკოლა დამატებისათვის მოვიდა კარში

მეკანბატონები გორგი თინიკაშვილი და ვასილ წყალაური

მაყვინდს პირველი კომუნისტების თავმჯდომარე მიხეილ კობაკი საუბრება თანასოფელებს.

ახალგაზრდა ინგილობას მითი თასონობა მართებთ

არხლოს კომუნისტების თავმჯდომარე და სოფლის საბჭოს თავმჯდომარე სტენიბი არიან. ერთიც მიხეილია და მეორეც. იმ დილით სოფლის საბჭოს თავმჯდომარე მიხეილ ნარინიძისთან ერთად სოფელ სათაქურში წავიდით. არხლოსკოლის გაცვლით და ვიწრო ხეობით აღწინა ვეღისკენ დავივებით. მასხვს, ადრე ეს ფერდობები ტიპო

მა, მაგრამ ამ ბოლო დროს კინოშემაჯიკოს უადრ ვეუვის ეს წყვილი თავის სოფელში ამათი მონატრულები გახლდნენ.

მდღერიან სავაჭრო ორგანიზაციებსაც — სოფელში გამოცხვარი პურის არა შეიღიანო. ქუჩებში განათება მოშლილია, არ გვაქვს სპორტული მოედანი, ჩვენი ფოსტალიონი 7 კილომეტრ მანძილზე დადის ახალი უფრანო-გაზეთების მოსახლანად. მას აქამდე კომლუტერნიობის ცხენი შეუად. იმყო მოქონდა ფოსტა. ახლა ეს საშტატო ერთეული კავშირგაბმულობის განყოფილებაზე გადავიდა და მას ცხენის საქმელი არ აქვს. ანე რომ, ფოსტალიონი ფეხით დადის ამ სიგამტ ვაჯე და ფოსტის მოტანას ერთ ასწრებს ხვიის ტრანსპორტში — ამის მერე ვასე როგორ უნდა გაუტრდნეს ამ ფულში. წამოაძახა ერთმა მათგანმა.

საინტერესოა, ვისგან ელოდებიან ეს ახალგაზრდები, რომ მათივე სოფლის საქმეები სათავითი ააწიოს და ისინი შამაზარტულად მოიატოვოს. „შობრბანდობი, თქვენი სათაწაწარი ჩაიხატები — აუვაგებელი და დამშვენი-ბულიო!“

მართალია, ამ აუტოლებელთა გამოცხვარი პურის გავივდის, ფოსტალიონის ტრანსპორტი უზრუნველყოფისა და სახავეულო ხალის ბუნისის საკითხების მოწესრიგება; ამას უნდა მივხედოთ სავაჭრო, კავშირგაბმულობის რაიონული ორგანიზაციების ზედმედადებებში და კომლუტერნიობის გაშვებებში. მაგრამ განა აქაურ ახალგაზრდას არ შეუძლია შესწავლის კინოშემაჯიკოსის პარტიულისა და იმყოფის თავის სოფელში? ანდა განა მართალია საქმეა ქუჩაში ბოძებულ ახლა და გადამწაერი ნათურების გამოცხვარა, რომ დაშით ქუჩა გაანათოს?

სოფელი მოვიდა არა გვაქვსო, ჩივიან აქაური ახალგაზრდები, სამარტოლიანი მათი წუხილი. მაგრამ ზომ შეიძლება დროებით ეს საქმე თვითონვე მოავტაროს, მოასწროს მინდორი და ქერტერობით იქ იგარგონ. მით უმეტეს. რომ ამ სოფელს ძალზე კარგად მოშაგებულელი და ძლიერი სპორტსმენები ჰყავს.

სამართლიანია ჩველ ბავშვთა დღეების მოთხოვნა — ჩვენც გვინდა ვიშუშოთ კომლუტერნიობაში, მაგრამ ბავშვები ვის დაუტოვოთ, სასოფლო საბჭომ და კომლუტერნიობის გაშვებებში ეს საკითხი დროულად უნდა გადაჭარ.

სოფელ სათაწაწარის საკომლუტერნიობის ბრიგადის ხელმძღვანელი ლაზარე პაიაშვილი ვენახის თავში დავაგებო.

— ჩვენი ბრიგადები ახალგაზრდები ბეგრინი არიან, — გვეუბნება ლაზარე. — თითოერთი ზარბაზნის, მაგრამ უზრავდესობა მუხათი შურამბეღები არიან. აი, ეს ვეწავილი, — გაგვაცინო იქვე მდგომი ახალგაზრდა კაცი — ვარაუდ ნაღარაფერი გახლავთ. იგი ერთ მეტარე ვენახს უფლის მიუხედავად იზისა, რომ ვაზო მოყვნილი იყო, კარგი მოვლა-პატრონობით, უჩინსაგან დუზაინებელი ვაჭებიდან მანც საკამოდ მოიყვანა უტრძენი. თამაზ სარდალაშვილი სასოფლო საკლის დამთავრების შემდეგ ბრიგადში მოვიდა. კარგი მუშაკაცია. ასევე სიმჭიდრო ატანსტანტებით მოვიდნენ ჩვენთან პეტრე მამულაშვილი, მავაღლა საყანაშვილი და ქრისტინე საყანაშვილი. პეტრე ახლა რძის წარმოების უკველდლოდურ დავალებას დადი გაუვატანტებით ასრულებს, ხოლო მავაღლა და ქრისტინე მოსტანში მუშაობენ.

საერთოდ კი, ინგლო ახალგაზრდებმა მეტი თაოსნობა უნდა გამოიჩინონ. მათი სოფელი — ეს მათი ოჯახისა და პირველი რიგითი თვითონ უნდა იზრუნონ მისი წინსვლისა და კეთილდღეობისათვის.

ბიორბი გიჩიტაშვილი

მეფრინველობის ფაბრიკის შენებლობაზე.

იყო დაფარული, წყაროს თავებზე საამოდ შრიალებდნენ ნეტარჩხლის, იფინისა და რცხილის ტყეში, ახლა კი ამ პირდაკა გადკურტნილი ბუჩქნარებია...

— ვერ მოვაქციეთ უტრადება, — შიასხუა მან, — ეს კრომები სოფლის ახლის არის და მას შეტრიალად პირტუტევი ანადგურებს. ახლა გადაეწვივებთ სოფლის ჩრდილოეთ ფარდობებზე მდებარე ტუე-კრომების დასაცავად და ვახამრავლებლად სპეციალური ბრიგადები შევქმნათ.

საუბარში უშუამწევლად წყაადებით თავს სოფელ სათაწაწარის. საქართველოს რუკაზე ეს სოფელი 1980 წელს გაჩნდა, როცა აზერბაიჯანის კახის რაიონის სოფელ სოფალიდან 40 კილომეტრ იწვილა აივარა და საქართველოში გადმოსახლდა. სოფელში ამაჟამად 80 კილომეტრ ერთხანს აქ ცალკე კომლუტერნიობა ჰქონდათ, მერე კი არხილის შემოკლოთდნენ და მათი კომლუტერნიობა შეხადელისა-მეგენახილის პირდაგადად გადაკეთდა; აქაური ახალგაზრდები ფერმბეზიც მუშაობენ. საკომლუტერნიობის შრომას სოფელი შეუღებულად და უკლტუარტული ცხოვრების ვაჯეზე დაყენდა. ამ პატარა სოფელს რაწვლიანი სკოლა, კლუბი, ბიბლიოთეკა და მადანი ემსახურება.

გაუფლებს კარგი საშუალო დღე იყო. სოფლის ახალგაზრდობის დიდი ნაწილი სავანებ უღანტუში მუშაობდა — კურტული ჭვალირი ნაბარზე გამოქონდით. აწევე, კვლასაბოტურების ჩარჩობში დათვნილი საბითიულ ბოსტანების მოვლა-პატრონობაზე შრომობდნენ ახალგაზრდა მუშოსტენები იმ დამაწვევებლებით, რომ ამ პატარა ბრიგადამ წელს 100 ტონა ბოსტნული მოიწიოს.

ბიბლიოთეკის წინ, ორღობეში ახალგაზრდების მოზრდილი ჭგუთი დავიანებ. იღვწენ, ზოგი სიგარეტს ახოლებდა, ზოვეც რაღაც სასახალოს უყვებოდა თანატოლებს; გადაეწვივებთ გამოვლანარაკებოდა.

ახალგაზრდებმა თავანთი სიტყვა სუვედერტებით დაიწყეს. სოფელში ბევრი რამ მოუწესრიგებულა. მართალია, კლუბი გვაქვს, მაგრამ რად გინდა, ცარიელი კედლებია. ადრე იქ ნორმალურად მიდიოდა კინოფილმების ჩვენე-

ზაულ პანრიძე

ჩემი მეზობელი

კომლუტერნე ბუტკა ბიზანიევილს
ეს ღიმილი უთქმელია,
აფრინდობარ უფენია,
შენი ვაზი სხვა ვაზია,
შენი ბაღი ღამაზია...

სამი დღეა, ეს რა კია დარები,
საყანეში ხნული გაგებარება.

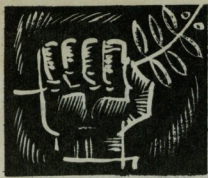
დგაბარ საკინძე ვახსნილი,
წავარს ფრთათფირი ქარბით;
და უცოდელო ბავშვითი
ცა ვიყავია თვადლებით.

გავაფხული

როცა ჩირგვში გვღრტებით
ჩიბე გვინებს იყებებს,
დღეო, შეიწებება
ქვეყნად შენი სიყუთე.
— რა იცნებას აღფიტებს,
მწყანე მოლი ამდენი
რუს ფლატზე საკინძე
გვლავ თფირი ჩანჭებრი.
სადღაც ქარი ერთობა
სხვე ჭყელი მოტვივით;
და დღე მიდის მსუბუქი
იასანის ტრავივით.

ცა ვაცხებული თფირი ვარდებით, —
აღბით ეს არის ზომარის ზღაპარი...
ირჩევა თფირი კატახარდებით
ქიღებზე, როგორც ქარში ფფირი.
ახლა სიმუტე ციდან ჩამობის,
და თუ ამ ფფუქებს სადმე ნატრობენ, —
მწამს: ჩემი თფირი კარმიდამოთი
დაცხვირებში შენს სიბარტოვებს.

ნაკად საგლე

ლია ასათიანი

პატივცემილი კომპა

დღეს, უსათუოდ, დამისთვის ისურვებს უცლად მზე ვერ ეტყვა: სასთამაღზე, ვრცელა სხვი, და უსაშველოდ მივსენებ ჩრდილების რბევა ვერ მალავს უღვე გულისანდებ და გულისტკივლის. მზე კი იყინის უკვდავებს დაქრებულნი, და გახაკვირი გუნებით ცილან შეფერილ ფირებს, ჩემი დები და ჩემი ძმები, აქ შევრებილი, და ვეღარ ცნობენ საკუთარი ხელების მოცლას და უღვედ ბორცვზე დაგმენ ძეგლებს, ფიცებით მიახლს, განწეა მხოლოდ კალენდარის ფხიზელი წრახვა, ისრებით, რიცხვით, საფლავებით შემოფარგლული, და ეფინება სრული ასლი — გარდასულ დღეთა, ფარდულებსა თუ სასახლეებს ცისაკენ ასულს.

უფრება სიმღერა, მრავალნაირი, როგორც უარი ან დაპიხილი, და მარბილივით მიჭქრება თოვლზე, შავი ჰერანის ურცხვი ზოლი, სარტატული კოცონის ბოლი სისხლს ავირება, იწვევია ძრწოლას, და როგორც მაშინ, მაშინა აფრე ალექსანდრის მღვდლარ ჩრდილში, უფრანის შიშარი შეპერობილ შიშო), წინგები მძევადა ზოვებდნენ ცრებდნებ, ქურა კი ენითა და გუფუნებდა საუუნეთა ნაღის მჭედით, როგორც კედელი და უკუნეთი, უმეცარ ციცილებს გარდაკვეთილი, ისევ კიოდა იმის სირენა, მკვდარ ირებს რბენზე ესენა ზეცა, დაჭრილ მხეცივით ღმუღოა მიწა, ჩვენ.

მშობლიური გვტკიოდა ზღვები, ნაღის ალუაში, როგორც მშობელი შევლზე მტრიალი, შავად მოლიადა მშვიტი სტები და სპირალივით გაშეშლებული ნასახაარები, ის კი ძვირლო, მკაცრი დაღაქი, ტუხალივითი კრებდა ქალაქებს და ეღვა უსაზღად ენოი დღესავით, ქვეშებს მოჭქინდა ტუვიების დეღამა, — ეღვსებური დაპერობის“ გეგმას, მოსხვედნენ ვანდალი მონათესავე თეთრი მარბობი, სადაც თოვლიან რძეს სწოვს ჩიინი და აღმართულა ამფიტრიონად, პაკაისონის თეთრი სვეტები, პარმეთიების აღსაკვეთავად

(ჩადაც კითხი ციცილებს ვეღარ იტანდნენ ბეცი თვალმები), გაღლებული ბატალიონი, „ეღვდავის“ უცხო სახელით, მწვერვალსაკენ ეზიდებოდა სიკვდილის დროსა.

1933 წლის 10 მარტს, ბერლინში, რეგრის მოულანზე, ფაშისტებმა წინების აუტონა-ფე მოაუწყეს.

მარტი მისტიროდა იმერის მიედანს, ფრფლი კი ათოვდა თეატრის საბოტლებს, ხარკს სისხვდა კოტერნის „ახლო ვერსია“ და შვაი იროდი, საქმეში გართული.

დროსა იტყებდა გულს, ჭვართი დადაღულს, ბიბლია ებარა არჩვილს მაგიას, და ნაოლსლებსისთვის მზად იყო ტალახი, რომელიც დიოდა ჩაინის მაგირი.

გამებს გემართა ფერებზე დროსა, რუს დრუბელს დაღლილი მშის სხვი დაჭმინდა, იღვა ეშაფოტთან და ცულს უღერებდა ქალითი, ეთერში დაქარბულ აკროდებს.

წაწერებს შეეცარა წარბები ნატაჩი, სტამბას ანათების ტანა უფრება, კოცონს, სეგანებოდ აგებულ ცეამაქვენს, მსხვერპლს სჭვრიდნენ მსახური მახლობულ ჭუქიდან.

იზოლ ფივებს ეღვოვდა შორეობა მანე, ჭრების თას ქართული ვარცხნიდა დაღის, მენავე ეკლავდა ზღას დორელოსტანს, და მკერდზე ტკივლად ეხატა ჩაინი.

ეტყობა სიზმარა არ იცილ ასაკი, მის აქით რამდენი ანიღნი გავიდა, ოცნების, ცრემლით და სიცივით ვანაკრულს, თივიდან დაჯანთებთ და მანე გავიტანო.

...„მათ მოეკლა შეუძლიაო, მგერამ თუ მე გე ვაზროვნებ, ჩემს წინაშე ისინი ეღვრები არიან...“

პასკალი

მე ვარ ლერწამი! და ქაიზხალის რისხვა სხარულს და რწენის მარტებზე რომ უკვდავების დასაფიცარი, არსებობს მხოლოდ გონების ხატი, მე ვარ ლერწამი, გრიგალივით ვმღერი და ეხლს ვიღერებ ამაჲდ ცამდე, და ვეცეითები მოვარდნილ ტალღებს თუნდაც წულის ერთი წვეთიც კი გელავდეს, მე ვარ ლერწამი! დეი, მაქანონ, ჩადაც ვარკოვებ, ხომ უნდა მწამდეს, რომ გამარადლებე ერთი ათასად, ჩასაც ვფიქრობდი კეთილს და ნაშეღულს.

1945 წლის 2 მაისს, ფაშისტური ბერლინის რაიონომ უკანასკნელად გადასცა რიპარო

ვაგნერის „ოპერითების დაღუპვა“ მომ-ფესიონალი მცველების კს ატრისტული ექსტი უზრთო იყო: იანდებოდა ახალ-გერმანია.

თვალს სურდა ძილი, მოცულადივით ციცილებს, ძირს აარალი, უდაბნოს ქარნი, გაღავტელო ილიაღს ჭკავდა ნაქალაქი, მრავალწერტილად ჩამოხმხდარი, მრგობს მოხრალი, გოლოვდნენ ჭკრები, სისხლიან ხელზე მათ ესვენა გენოციდის ცივი სხეული... მაისის დღისს ციდან მიჭქინდა ვაშლილი ნისლი და დაბეულო დროსის არშია, მაისის დღლას, მწუხარე მარშით, მიჭქინდა ხმები ქვეშების და „ქერათიან რჩეულოთა“ რიგებს, უკანასკნელი საოქმელივით გამოსახოვარი, ჩაღვრკული სოციაზობდა ჩაიარად ვანერის „ღმერთთა დაღუბვას“.

მერე, კარგა ხანს სდღუდა რაღიო, გადამწეა, ისევ გადარტულდა სიკიცლების ველი, და გამარჯვენამ, ჩაიხის ვაშეკ დაღინა ვეკელი — სინათლის დროსა, დაღებულ ზმითა აგუფუნდა გმირთა გულში, გმირთა გულში, რომლებმაც ციცილების ნაცავლევტე, როგორც ხნულებში ვალღებულთა თავების თესლი, დასიშეს მეორედ დაბადების უთქმელი ლტქის, მიწამ დაშალა თილი უღუმე შვეი სარტავილი და დაიდგმო შეიქიო ზუბლო, გამარჯვენათა ჭოტ ზღუბლითან დადა მედგარი მოშავლის რწენა, სმენას მოსწერადა მოვარდა ქარის, აგრგავებულ მდინარის ტალღის ნაპირთან შეშმა, დაუშრეტელი არტერიის მჭქფერე შეხედი, და სისარღის ურეკე ძელქვა — სხვიც ცხოველი, დღესა და დღის ვანაყართან სინათლის ძეგლი, „მეოციკული სიმფონია“ — მჭქს ბეთოვენის.

უდარდელოება და უყარიბაობა

ბაზების დაცვისა და ნარჩენების გამოყენების საბითუმო

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილება, რომელიც მართს პირველ რიგში რეაგენების გამოყენებას, ისტორიული მნიშვნელობის მიუხედავად სახსრს წინაშე — ესაა ტყეების მუყანე ზოლის გავრეხვა თბილისისა და რუსთავის გარემოში. მიუღი ხევის ხალხი, დიდი და პატარა, გული შეიძლება ამ საქმეს, უკვე დაწესებულია მუშაობა საქართველოს დელეაქციისა და მისი შემოგარენის წარსულით გააქვეყნებისთვის.

ყველა კარგად იცის, თუ რაოდენ დიდ როლს ასრულებს ნახშირორენის სწრაფი მოქცევაში მცენარეული საყარო, ზღვისა და მდინარეების წყლები.

მთელ მსოფლიოში, ცივილიზაციის დაწილის შედეგად, თუჩაყვალად აღდგრდება მუყანე ნარგავები, რომელიც ნახშირორენის შთანთქმისა და სიციხისთვის აუცილებელ ელემენტს — განხაზვად აქვს ბაზების გარემოში.

მუყანეობა გამოითვალეს, რომ დღესათვის დღემდე მუყანეობაში დარჩილი ნახშირორენის მხოლოდ 10 პროცენტს შთანთქმის მცენარეული საყარო. გარემოს დაზიანება ნახშირორენით და სხვა მუყანეობით თანდათანობით იზრდება. მსოფლიოს ბევრი პროგრესული მოაზროვნე მუყანეობის უმეფოებლად ამის გამო და შეგინდნენ, რომ ნახშირორენის ზრდა მართვით შეიძლება გამოიწვიოს დამინების გადხატება, რასაც თან მოჰყვება ზღვისა და ოკეანეების ღრის ამაღლება და კაცობრივ კატასტროფის წინაშე აღმარდება.

უახლოეს 20-30 წელში ნახშირორენის გამოყენება ატმოსფეროში შემოსვლას, რადგან კაცობრივია ენერჯის მიღების ადრინდელ მეთოდებიდან თანდათანობით გადავა ატმოსფეროში ნარგავებზე. შიდასის რაიონები, თანამედროვეობის ის უსამართლო მტერი, შეიკლება უკუბრუნდება, მაგრამ მიუხედავად ამისა, პირველი დარჩილი ნახშირორენის საკანონობლად გადააქარებებს იმ რაოდენობის, რომელიც შთანთქმის მცენარეული საყარო.

მოსახლეობის რაოდენობა სწრაფ ტემპით იზრდება. ორი ათასი წლისთვის დღემდე მუყანეობის დასაბოლოებელი ექვსი მილიარდი კაცი შეიძლება იხსლებოდ, მაგრამ მინიმუმ საკანონობლად გავრცელდება პირველადი რიცხვი. ამიტომ ნახშირორენით სულ უფრო მეტი რაოდენობით დარჩილება გარემოში.

მუყანეობის დღესათვის ფერობენ იმაზე, თუ როგორ გამოიყენონ ციხელ და დიდი მარჯა ნახშირორენისა, რომელიც ატმოსფეროში დარჩილება. ჩატარებულია გამოკვლევები დაგანასხვას, რომ ატმოსფეროს ნახშირორენისგან წარმოებული შიშვლად მივიღებთ ნაყოფს და მსგავს პროდუქტებს.

გარემოს სისუფთავის დასაცავად და ასევე დაელოდეს შიშვლადობა აქვს მცენარეთა საყაროს მოვლა-პატრონობის, იმ ქვეყანაში, სადაც ამათიველი პატრონობის, ამ საქმეს ათასი სიმწველე ეღობება წინ, მათ შორის მთავარი კერა არის ნარგავების მოწესა; სამართლო საყაროთა გეოლოგიური სილყ არ ათავსებ დაინტერესებულნი ბუნების დაცვისა და გარემოს გაყანასდებით. ვინაიდან ეს დიდ ხანებს მოითხოვს, ხელ სხვა ვითარებას ჩვენში, საბჭოთა ქვეყანაში — ამ მოწვე ხალხისა და წარსულის დაცვასდებით. ამიტომ განხილვა შეისაღებელი ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენება და ბუნების დაცვა მთელ ხალხის სადგომადღღღ. სწორედ აქეთ არის მიმართული შრომისა და მთავრობის დადგენილებები, რომლებიც მოგვიწოდებენ ბუნების დაცვა და მისი სიმდიდრის მოპოვებით გამოყენება საყოველთაო-სახალხო საქმედ ვაქციოთ.

ბუნების გაყანასდება და მოვლა მართვ დარეგულ ხეთა რაოდენობით როდეს განისაზღვრება. ცნობილია, რომ მუყანეობა მოხარბების ძვირფასი საყაროა და დღესათვის ვერსად მონახება ბუნების ისეთ მართვლებს, რომელ-მაც მართვლები მცენარის სიყაროელი ურთი თვას დაბნ ავეყენ და ქა-რალური, რომელიც მუყანისგან ამახდენს. მაგრამ ერთი მუყანის რაციონალური და გონივრული გამოყენება და მუყანე ბუტის უდარდელო, ხელ-შეწყობილი და უყარითა მომარბება, რომელიც ანიავებს და აჩანავებს ჩვენს აღმას ტყეებს.

მივიართოთ კონკრეტულ ციხერებს. ცნობილია, რომ ჩვენს რესპუბლიკაში უყოფლურად გადამწავდება დასაბოლოებ 2.600 ათასი უდური მუყარო მუყარის. მხოლოდ დახრების პროცესში ნახრებისა და ჩამონარბების საბითუმო დებულობის დასაბოლოებ 30 პროცენტ ნარჩენს (12 — ნახრისა და 18 — სხვადასხვა სახის ჩამონარბების); სად მიღის დღესათვის ის ნარჩენები? დაბეჭდებით შეიძლება ითქვას, რომ, გარდა ციხელი და მონარბებისა, რესპუბლიკის არც ერთ საყაროში მუყანის ნარჩენების, განსაკუთრებით ნახრების, გამოყენების საბითუმო არავის დაიწყეს.

ანამდღე და ვინაგონ ნახრის გამოყენებულა ეტელისობისა და გუბითის ქალაღის დასაზღვრებულად. ასევე იქცევიან საბჭოთა კავშირის ციხ-

აველ რესპუბლიკებში მუყანის ნარჩენებისგან ამახდენენ ციხელისა და გლეხისა, საბჭოს საფარებს, სადრეგდელ ფიღებს, მრავალ სპეციალურ მუყარებს და სხვას, მაგრამ ჩვენს რესპუბლიკაში ნარჩენების გამოყენების საქმე რაოდენად ვერ ხერხდება, თუნდაც იმ უბრალო, პირველ რიგში მუყანეობის, რაც მუყანის ნარჩენების საყარო მასალად გამოყენების გეგმისგან.

ლენინგრადის ზოგირადი საყაროში ნახრის წყნავის და ამახდენენ ბრიკეტებს, რომელიც შეიძლება წარმოებული იქნებოდეს სხვა მასალად. ისე წველდება ჰიდროლიზურ პარბანში, ეთილმ სმირის დასამზადებლად. ლენინგრადის საყაროთა ის რესპუბლიკა, ერთი დროს მთლიანად საყარო კომინაზივად გადილობ, მაგრამ წარსულად ათბითობის კომიტეტის პრინციპის წინაშე თითო ციხელ იტრინ, უდრებრებულ სწრაფ და დიდროდ გარეგნება სილყ, ნაცვლად იმისა, რომ ენარბება და სარგებლობა მოტანას მშრადმოაღობს.

რესპუბლიკის სტრუქტურული სამმართველოს მონაცემებით რესპუბლიკაში 1.136 სახრის საყაროა. თითოეული საყაროში წელიწადში, სულ ცირტა ოცდაათათვის უდრებრებ მუყანეობს ამახდენენ, ეს იმის ნიშნავს, რომ ყოველ საყაროში წელიწადში მუყანეობს დასაბოლოებ 7.500 უდრებრის ნარჩენს, რომელდაც 3.000 უდრებრის ნახრისა. აველ მისახდებლია, რომ აღნიშნულ საყაროთა ბაზაზე რესპუბლიკაში რჩება უყოფლურად დასაბოლოებ 800 ათასი უდრებრის ნარჩენს, რომლის გამოყენება მობრებრებად არ წარბებებს. ცხადია, რომ ამ ნარჩენების გამოყენება თუნდაც ბრიკეტების დასამზადებლად, კერძო გათბობისა და სულ მოსაქმენებდა მრავალ ადამიანს.

ესაა ურთა „კომუნისტის“ ფორუმებზე დაბეჭდული იყო თ. ზიხაქვილის წერილი სათაურით „მოსაქმენებელი საქმე“. წერილის ავტორი უმეყნებდა ამავ გამოების უფრო დრე წარბებულ საყაროს სილყების მომარბების თანახმა უდრეობა საბითუმო და იქვე აღნიშნავდა, თუ როგორ იტრება ტყეები უდრეობა-იაღისს ქველზე, საყარო მარცხენა ნარჩენად იტრების მიმდამებლად ავტორი წერდა, რომ საყარო-იაღისს ნიღის ტყეებისათვის დიდი შედეგად იქნებოდა, თუ სხვებს უდრეობეუცვადებელი ნავითის ყოფის, ახალსილყის, საცხენისს და სხვებს უდრეობეუცვადებელი ნავითის ყველაზე ავიზ მოხდებოდა — სიღარის ხეთით („სიღარო“) და შესაფერისი თუნების უდრეობებით. იმავე დღემდამიშე აქა-იქ უდრე იტრებენ ასეთ უდრეობებს, რომელიც მარჯ აველი მოსახრება. მაგრამ საყაროთა და ღონისძიების განხრებობების მობრებრებად მისათავსებს და სიღარის მალაზობის უფრო შეიძლება იქნას უდრეობება და საყაროც. ეს კი ამაღელ არ მოხერხდება, რამდენადაც არ არის ის მარცხენაზე აწელი და გადამუყანებელი პრობლემის უდრეობა ტყეობა შესაბამისი უფრების მუყანესს და უნდა ათავსდეს შეიყნებინ. ამიტომ ერთი რაიფერი გამოვა. საქმე, არ უნდა შეხარული იყოს ის თანდასილყად არ გაყვადებოს.

იხილეთ აღნიშნავია, რომ ასეთი ვითარება მართკ იმ სილყებში როდეს გვხვდება, რომლებიც ზემოთ ჩამოთვალეთ. რესპუბლიკის ბევრ სხვა რაიონში ასეთხვედ სწრაფს ვხვდებით.

ერთ წერილში, რა თქმა უნდა, შეუძლებელია განხილვა მუყანის მომარბებით გამოყენების ყველა პრესპექტიული მიმართება, მაგრამ აქ მინაქს მინარბებულად მისათინა იტრებულ სიტუაცი უმეფობით ერთ პრესპექტულ საყაროს. საქმე ის არის, რომ რესპუბლიკაში უთანადოდ სიმძლავრე არ დგას მრავალს ანტიცხებობების საქმე. ვითარების სიყარადობის მიყარობა ერთ მრავალ საყაროს; ყველა ციხით, რომ კომუნიკებობებში, საბჭოთა მუყანეობებში და გლეხობაში საი და მარჯილს მხარებზე უტრების, საყარობამეობის, ღია ფარებების შემოსაღობება. ამისათვის ნიავდება ანტიფიგის და იგივეთი იტრები — რცხილა, მუხა, წიფელი, ივანი, თეთა, მარცხენი მიზნისათვის, მავალითად, ლავისი კომუნიკებობებს და საბჭოთა მუყანეობებში მხარებზე წარბებულ იქნის მუყანის ყოველწლიურად 15-20 ათასი უდრეობის მუყანის რაოდენობის. ჩვენ ამ პრესპექტს ვერ გავმდრებულ სხვადასხვა მიზეზების გამო (მაზე აქ ლაზარე შორის წყვილებია). მაგრამ აღნიშნავთ ერთ გარემობას: საი და მარჯილ მიწაში ძუღის დასაბოლოებ 5-6 წელიწადს, შეიძლება იტრებება და საყაროთა მთი შეყვლა საი მუყანის, მაგრამ თუ დასაბოლოებობის ფილოგამი ვიშს, როგორცაა არის ეს სხვა მსგავსი კერა, მაგრამ რადეამუშავებთ ანტიცხებობის ნივთიერებებით, მისი გამოყენების ხანგრძლიობა 15-20 წელიწადს გარზრდება. ის ღონისძიება, რა თქმა უნდა, საყარობაზე დაზოგავს ბუტებს და დიავს ჩვენს ტყეებს. ჩვენ ამ აზრავებს ვამბობთ იმის თანახმა, რომ საქართველოს მინისტროს საბჭოს დადგენილების თანახმა დასმუყანებულ უდრეობებს და დახრებულ მასალა საყაროთა წინასწარ დამუშავებს ანტიცხებობის ნივთიერებებით, მაგრამ, სამუხარობად, ეს საბითომ და სასარგებლო საქმე ცხოვრებაში ნაცვლად ხორცილებოდა.

სათანადო უწყებებსა და სამინისტროებს, რომლებიც მოვალენი არიან ბრუნდონ მუყანის ნარჩენების გამოყენებაზე, ახლავ უნდა გადადგან ნაბი-გები ამ მიმართულებით. ის დღეად შეუმუშავს ხელს ნივთის დაცვისა და მისი სიმდიდრის გამარბების კუშმარტად საყოველთაო-სახალხო საქმეს.

ზ. ფიცხვარაშვილი

თბილისის საბჭოთა მრეწველობის ინსტიტუტის მუყანის კომიორ ტექნოლოგიის ლაბორატორიის გამე, ქიმიის უნა. კანდიდატი.

ბაქოსა სტუქსა

შპრო სმელაშვილი

მ. თ. ბ. ბ.

ისინი მატარებლიდან კელასურის სადგურში ჩამოვიდნენ და ერთმეორეს ავტობუსის გაჩერებასთან გაუცნენ.

— აგარაზე მიბრძანდებით? — ჰკითხა ახალგაზრდა კაცმა ქალიშვილს.

- კი.
- სად?
- აგურბაში.
- ერთი მუხარებელი ვყოფილვარო.
- სასიამოვნოა.
- აქნა პირველად ხარ?
- პირველად, შენა?
- მეც...

მაღლ ჩამოვარდა ავტობუსი, რომელსაც ორი მგზავრი მიჰყავდა.

- ხედავ რა ღამაშია აქურბო?
- ვხედავ.
- მოგწონს?
- ამ არემარის მიცქერაღს მაკვირვებდა, რომ სიკვდილად არსებობს.
- ალბათ, ასეთია საშობო.
- ალბათ.

ფეხზე მდგომმა ახალგაზრდებმა ყველას ურარდებდა მიიქციეს, ერთმა, კარგად ჩაცმულმა, დარბაზსაღური შეხედულების კაცმა ჰკითხა:

- არის ნამოც თომანდისა?
- არაერთი, — თქვა ქალიშვილმა.
- ქერებოთი არაფერი, — იხურმა ჰკამათა.
- იცოცხლებთ, შეიძლება, იხედინერთო... კარგი წყვილი კი ხართ!
- მანქანა გაჩერდა.
- აგურბრა! — გაისმა შოფრის ხმა.

ახალგაზრდები მანქანიდან ჩამოვიდნენ, გაიხედ-გამოიხედეს, პირველსავე შემხედდარს ჰკითხეს:

- დასახლებული სახლის გზას ვერ ვგასწავლო?
- შემხედვარმა გზა ასწავლა.
- ქალიშვილს დიდი ჩემოდანი ჰქონდა, ვაჟს კი — პატარა.

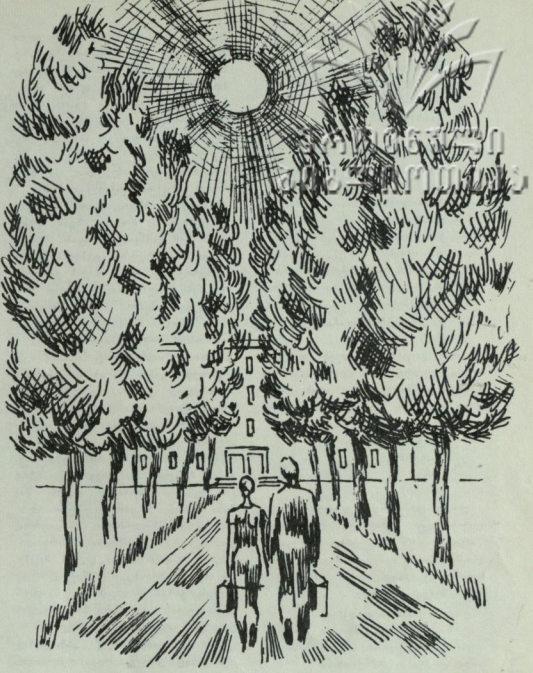
- შენს ჩემოდანს მე წაგვიტოვებ.
- უი, რაობო?! — შეიტახდა ქალიშვილმა.
- ამას არ უნდა ახსნა.
- ჩემოდენი გაცაჟულეს, გზა წელნდა, ბაასი ვანარტეს. ვაჟს ვაეცინა.
- რა ვაეცინეს? — ჰკითხა ქალიშვილმა.
- როგორ ზიდავ ასე მძიმე ჩემოდანი აქამდე?!
- ვიცი...
- დიდი წვალებითი ხომ?
- არც ისე.

— რა გაცქს შვი ნეტავი, ალბათ, სულ კაბები, სულ მცირე, ათი ხელი მაინც.

- ქალიშვილმა გაიღიმა.
- ვაგდარიბებია მამა ამდენი რამეების ყოფილი.
- მამა არა მყავს.
- დედა?
- კი.
- შიი უმეტეს.
- ერთი მიხარია: რა უფრო გწუხებს, მაგ ჩემოდნის ზიდავ. თუ დედაჩემის გაღარიბება?
- არც ერთი და არც მეორე. ისე კი იცოდეთ: ზემოთა და პირში თქმა გადაუწყვერად მიყვარს. ასეთების ატანა თუ შეგიძლია, შევეყო ერთმანეთს... თუ არა და...
- შემოიღია.
- მაშ, შიდა იყავი იგრისების მოსაგერიებლად.

- შიდა ვარ.
- რა გვქვია? — ჰკითხა ვაჟმა.
- ლლი. შენ რას გეძახიან?
- ახას.
- ახას... მიყვარს ეს სახელი.
- ოდითკინ დღეს ამდენი ტანსაცმელი დაგვარებდა?
- დამეორებდა. ადამიანს ნაირნაირი ჩაცმა უფრო აღამაზებს, ახარებს, ახალისებს.
- მართალი ხარ, ოღონდ...
- რა ოღონდ?
- ღამაზს ძონსიკ რომ მიიფარო, მაინც ღამაში გამოიჩნდება.
- მჭირფასად ჩაცმული ღამაში, ღამაშივე უყვითხის.

- როგორა უკეთესი?
- უღამაზესი... შენ რამდენ დღეს რჩები აქ?
- ოდითკინ დღეს.
- კარგია.
- რა არის კარგი?
- ერთად მივიდით, ერთად წავალთ.
- ეც, მართლაც, კარგია.
- თუმცა...
- რა თუმცა?
- შეიძლება მეორე ოცდაათი დღეც დავატარო.
- საჭურის ოღონე?
- ვიწოვინი, ფულის საქმე არ არის!
- ამდენი ფული გაცქს? — ცტაკა დაიქნეს ცილილი ჰკითხა ვაჟმა.
- ლლიმ შეტუტო დაიქნედა და გამოჩარებითი თქვა:
- მაქვს, ზოგამად მაქვს... შენ არა გაცქს საქმარისი?
- საქმარისი მაქვს, ბლომად არა.

ნახ. დ. არისთავის

ბლომად რა საქმარია, როცა დასასვენებლად მიდისარ!

- რა გაცქს დამთავრებულო?
- იციოთა ქალიშვილმა.
- უნივერსიტეტი.
- ფაქულტეტი?
- ისტორიის.
- მუსიკის?
- დიახ.
- სად?
- რაიონში.
- რაიონში?
- კი.
- რა კაცი ხარ?
- მოვარია აგრონომი...
- ლილის გაღამა.
- შენ რა გაცქს დამთავრებულო? — იკითხა ვაჟმა.
- უცხო ენათა ინსტიტუტი.
- უნსარა?
- ინგლისში?
- მუსიკის?
- არა.
- რატომ არა?
- სამშაო ვერ ვიყოფ.
- გინდა გამოვიწინო სამუშაო?
- სად, რაიონში?
- რა თქმა უნდა!
- არა, არ მინდა.
- აბა, უმუშევარმა გინდა იარო?
- თუცე სხვა გზა არ არის!
- ხომ არ გგონია, სოფელიში რომ მუშაობდე, შენზე ნალები გოგობე არიან?

ლოლი გაწუმდა. სასახუო ვერაფერი მოიფიქრა. ისინი მძიმედ, სვერბ-სვერბი მიდიდოდნენ. რეგისტრატორში ერთად გამოცხადდნენ.

— იმ, რა კარგი წყვილია! წუღლასაკაო რეგისტრატორმა თანამ შრომის.

— მართლაც, სასაღლოში შესვლა გვიან მოუცდათ. კახა კიდევ უფრო კარგად დააკვირდა ქალიშვილს, ბუნების ამ იშვითი ქმნილებას, და გაიფიქრა: რა კომს ამასთან პირისპირი ქლმობს და ქმას!

კარგად რომ დანაყრდნენ, გვიდნენ ზღვასთან, რომელიც იქვე ახლოს ასიოდ ნაბიჭვ იყო...

მიდიდოდნენ დღეები. ლილი ყოველდღე იცვლიდა სამკაულებს, ტანსაცმელს, ზოგჯერ დიდა-სადაზობს, ეს აკვირებდა ბევრს. კულაჩე უფრო კახს.

— ლლი, — მიმართა ერთ დღეს კახამ, — რას საქმიანობს დღევანე? — კოლმეურენა.

— რატომაც მგონია, რომ დღეა შენის მთელი მორბარო შენს მორბთა-მოცაზნავებ მიდის.

- რის თქმა გინდა?
- დღევანეს თავისი შემოსავალი დან ღამთა კასიკოც არა რჩება...
- დღეს მართკ მე ვუყვარ და ქონება რად უნდა. თუ არა ჩემთვის!

შენ ვინ გეჯახ სახლში? — ლილი.

— დედა და მამა.

— მამა, ან და არა გეჯახ?

— შენსა და.

— გაიხოვალე?

— კი.

— მაშ, დიდხანს ბარ?

— ვაჟი გიხიბარ და შეგს-მეოცი?

— ჩას აქვთებს დედაშენი?

— დასახლისია.

— მამა?

— მამა მოსახსნურა.

— რა კაცია?

— შუმოსა სამინისტროში.

— რა მოვალეობას ასრულებ?

— ჩემულტარებს...

— რა გუბავდა დაპარაკობი?

— მო...

კახა გაიცინა, ლილის ფაქიჩარი ქროს დაუდგარა, მის ასახედება ორგვეთად დაიხარა. კახამ აღება მოასწრო და ხაზის უწყნარო გამოიგვევლებოდა მიპარა.

— რა იყო, რამ გაგოცა?

— არაფერმა.

— მანიც.

— არაფერმა.

ლილი დაფიქრდა, გულზე დაიხედა, საკულო გახსნილი ჰქონდა ის მიხვდა, რომ მისი დახრისას კახამ დაინახა მისი შეშუღული მერქლი, რომელიც დაიხვეწებოდა ჰქონდა პატარა, ძეწყვიანი ჭავარი.

ლილიმ კახს ახედ-დახედა — შავოვლიერებ, მწონავ, შოშავ, სინჯავ, მწკნავლობს. ამა, მომისინიერი, ერთი ლექსი მიწა დაიგობა.

— გინებ.

— ჩან მერქოლი, რად წაპარავი, ჩვე, აუფერვა, ჩემი ფიქარი ჩემი არწილა, ჩემი გეგონა ძველა, ოცდაოთხდღეს მარტო ივლის, ჩემს გარეშე ივლის, სიცოცხლეზე უფრო ტკბილი, ლილი, ჩემი ლილი... სანამ იგი დაბრუნდება, მიმეგობრებს სევდა...

— კარგი ლექსია, ნაწელიანი, — შენიშნა კახამ.

— გამოხატოლა და ეს ლექსი თან გამოიტანა.

— ვინ?

— იმან...

— აი, ასეთი გულწრფელითა კი მიპოვნის, რა ჰქვია იმ შენს შეუვა-რარულს?

— იმ ჩემს ნაწილს? მამუა.

— მამუა ნიჭიერი ყოფილა.

— ვერა.

— სხვა რა გუბავს მოსვენ მიმდევნილი?

— დღეს ეს იკებარ, სხვა დროს სხვას მძებნი.

— ასე იყო.

ერი დღეს ლილიმ რაღაც ქაღალდში გამოიჩინა, დახედა, მერქო თავი მაღლა ასწია და ზეპირად წარმოთქვა:

— ვადიდებ ვაჟიან მწვერვალს და ვინაჩნა დაპყრობა მისი. მაღლა წასულია მონაც დაპარავა გამარჯვებაზე მეოცნებებს ზედმა უმუბოლა. მწვერვალის ძირში გამოვირადქვალადი ნახეს, რაჟე ეწერა: თუ დავიღუპო, აქვე დამპარავი — ძრუ-

დეს ზეიადი თავისივე დანაშაულით. გაციონ იგი ჩემი წინაპრის შეუცარებელი ყოფილა თურმე მე ეს გადმომიცხვი რომ ლტენდა დიდის დიდებო. ამიტომ მძულდა ჭავარი, რომელიც მოიქცეა მაგონებდა პატარა ჭავარი. განახლებო პორცე მისი ძირში, თითქმის შემოხდა — შოა ზედ თავზე არ დამეცხვი, არ გაქარიხარ არიგება მაქვეყნად ჩემი.

— ხაიდავ გინდა, ხაიდავ მოხვედ, რამდენი სხვი მოხუცა შენს მოსულს? შენ დამავიწყე პატარა ბორცვი და სიცოცხლეზე ტკბილი ფიქარი გამოიხვედელი. აღარ მძულს ჭავარი — იგი შენს გულზე თოისმასავით მისვენებულა. ჭავარს მიწა სდევდეს ძალა ძლიერი — სხვათა მავალთი მოპარობს თავის პატარის მტერი, გაქარის მივინ, რაც უკი მისკენ ღტულდას გაბედის. ამ გარისსავეს ურთობდა, ფრთხილად, შეუგებად, ღვინო, დაკვირვება წავსა, თითარ მტერად რომ მისცემდებოდა. ჭავარი — სინდალსი. პატარისმის, სიყვარულის, არწმუნის წინა — რა თავად მიუვაის მძულდა და მიუვაის, შუად ვარ ვერწამ იგნობავით. ოღონდ წამება შენთვის ხდებოდა. შენა სურვილითა აღსარებულად სამეგობროვად გამოიტე მტერი დილილი—მტერი დილილი, თანაგრძობის დიდი მაყენდა თუ შეგრისზე, განწარული და სუკებს ვიზამ — დაჯავშობ ნათელს შენი გულის სიეთიერო შობილს, წაუღეს იმ ბორცვიან, მოკუტულე ზორცვიან და სადღე, ახლო, გარეშახე ზეითვისაც ახლოს. დღებოთ, მამადა. დავეფერე განსადიდებისგან.

ლილი გაჩემდა, კახს მიიჩერდა.

— ვინ დაუწერა, იმან, აქეთ რომ გამოვადოლა?

— სწორედ იმან.

— მოტადე, გვინა, ივარკოს.

— დასცილი?

— არა, მაგრამ ცოცა გვიან დაბადებულა. საყარზე ხდებოდა ბერად გამოდგებოდა, უწყვეტლად ქაღმა რომ შეუცხდა. გახსოვს, ბეთლემის სავანი.

* * *

ზღვის პირას აივანი ბაზარზე კახამ უფრთხი იყვანა, მან ხილი ორ ნაწილად გაყო, ერთი ნაწილი ლილის მისცა და გაუტო.

— აჰ, ახლო, სულ რაღაც კილიმეტრზე. გამოჩინილი ქართველი პოეტის ნაწი ყოფილა. ახალი, უჩვეულო, გვიწვევნი ამგებებული, წვიღელი, ვნახობი, გინდა?

— მინდა.

ისინი ნილი ნაიჭიებით, უფრთხის კამით გავწენ ზღვის პირას, ლილის თითქმის რაღაც გაახსენებდა.

— მო, მართლა, ვეპატარო, დამიპაღე?

— მინდა?

— ჩინების შველი რომ ბრძანებულხარ...

— ვინ გიბარბ?

— მისიბ?

— ტაბული უფაპაშე.

— ჩას აკეთებს მამაშენი სამინისტროში?

— მინისტრის მეორე მოადგილე.

— ეგაა ჩვეულებრივი სახასურნი?

— არა უფროდელი.

— ზოგი შენს ალაგას იტარებებდა.

— მე რა მაქვს სატარაბას, კიდევაც მინისტრი რომ იყოს მამაშენი?

— ადგენლას და შრუტული ხელს მოვაშველებ.

— ეჰ, ლილი, როგორ გეშუღებ უვალდერი.

— ვვარი მეველი იმ პოეტის სახლთანა? — საუბრის თება შეეცალა ლილი.

— ეკითხოთ, ვასწავლიან. ერთი უჩველადმის ქვის გაღავანი ჰქონდა შემოღებულად, ეჭოში შესვლა ტრინის კარებით შემიძლებოდა, გადავინ გარეთ ახადეტი იყო დაგეგნული. ლილი და კახა სახლზე აღმარინდენ, მაინცდენ ორბარულე მოსარულენი.

— თუნუქით გადპურულ სახლს, რომელიც პოეტის სახლად მიიჩნის.

— დაზარა — თქვა ლილი.

— რა ახლა ზეზანია — დაუშავა კახა. — პოეტიისათვის მართლაც საჭიროა ამგვარი შოთინი სახლივე. ვერწამინა მინარცებულმა ტალღებმა უცხვად ტრირიონები შეაჯარინე შემოქმედლა.

გაზე უცხო ქალაქიდანდა, ვისი სახლია, ოცნას ლილიმ. ქაღმა სრულიად უფრთხი ვვარი დაუსხვდა. პოეტიისათვის სრულიად რომ არაფერი ჰქონდა საერთო.

— ეჰ, — ამოიხარა ლილი.

— გულს მანიც ნუ გაიტებს, იმ პოეტის სახლიც უკმაპო ასეთი ბუნება. ასე რომ, შენი მამუა თუ ბრწყინვალე ტალღები გამოდგა, მაინცდენ შენი მხარდელი და...

ლილი დაფიქრდა, გაიღიმა.

— რა გიბნარა იყო?

— ჩა?

— მე დღეს მინისტრის ძმობა მარჩევია, იმ პოეტის ცოლხას, რაც წლის შემდეგ რომ გაითქვას სახლს...

— საყარველია, რომ შენ, თანამედროვე ქალიშვილს, ასეთი ოცენებები გაქვს. რამ დაბად შენში ასეთი აზრი?

— ჩა და... დღეებების ხელებმა...

— როგორ?

— მისინი? მამა ადრე გარდაემცვალა. დღეებები ჩემ იხლ ლამაზ და ახალგაზრდა ქალი იყო. ძალიან მოუხდა თაბო, რომელიც ჩაიცვა და აღარ განახდა. პატარინ და მომხვედლი რომ ვეღარ დაიგულა, თვითონ გახდა თავისი თავის მიმხვედლი და პატაროვც ვენახი გაეცოდა. მიწა დაბარა, დაბარული დათხა, წავიდა ტკვენი მინდროლი, დიანი დაუყენა, მერე გადიოდა, არაფე გამოხდა, გასულიდ გადიდა, სუიდელო იყიდა, მოფარა თავსაც, უფოსლაც, იქსახაც, ქმრის სახლდასაც. შეგინა რამე? — არაფერი. ყველაფერი არსებობდა მისთვის ლინის, სიხარულიან გარეშე იტყობა ზოლმე. იღას დაქვარა. გაეს რა მელისებნაო. რამდენჯერ მოუხვანეს მამაწავლი, ჩემ მტკიცე უარ შეუთავდა. ბოლოს რომ არ მოეშვენს, კარგი ლამაზ-ვიგნეც

მიაყოლა. ვახდა საჩიროთ დღეებში: მიაღწედა მის თვალის უბნი, გუბის ბუნდო, ხელს ძალად, რომ ეტყობდნენ: რა ქალია სტანარა, მისი თავს, პასუხობდა: მეც, ცხვირზეა შეიღეს დახიანებდა, პატარის ჩავახარებ და მტკიცე... საჩიროთ, წყნადი, რომ დღეს-ღამეა ხელის ვაკე ვიწოდები ვეწვირობ, ნუ რომ შენ ასე... მამა... მამა... შენსავე... — დედაშენს შეშუღება სჭირდება, ლილი!

— მეც ასევე ვეჭობარ.

— არა, როგორც პატარა შეშუღელი ვას?

— რა ვიცა.

— მანიც.

— მდღარის კაცის რაღალი რომ გახებდ, ეს პატარა შეგას მისცემს დღესაც?

— ბედის არაფერის.

— მამა, რა ეჭვი, როგორ მოვიტევე?

— გუბუბე ტრინის თანამგვარად რა მამუცა, ივანი მისი გრძელი, ისიც გვირავებულს, როგორც ერთადერთი დედას. ეს ყოველ შენს ტანულე შოშობლს სასამთვინოდ, სახლებად.

— მამუა ჩემთვის გამოვანა.

— როგორ, ანაბარად?

— დღესობის, მამუას გარდა, სხუთი შევლი კიდევ მამუას, ყველაზე სწავლობენ, თვით მამუა ატარისავე. რომ სხუთებზე ამავრებს, ამდენსაც წერს. წარჩინებულა ერთი ამა-მამაში იხინებოდა და პოეტის? — წარჩინებულა...

— მაღალი, სუსტი და მორცხვი ბებია, მათგანს ჩემთან სახლივე, ხანდახან სიტყვებით იწვის, სიტყვა არ დასტურნა ჩემთვის სიყვარულზე, თუ არ ჩავთვლი იმ პატარა ლექსსა და იმ აღსახვას, რომ ლექსიც მე წავიკითხე. მეუბნებინა: შენი ბედი ეგ არის, ხელიდან არ გაუშვარა.

— მოდა, არც უნდა გაუშვა.

— ვაჟივე?

— მო.

— ვერ გახებდავ. ერთხელ ვუთხარი: ავტობიუსტორად წაღო, შოფრები ვავამდიდრებე-მეოცი? აიღე, მომობარება და მამაშესაც: ასეთი უფურცელიანი სიტყვა რომ ვამოქმედებინა ვაჟივე ვის ქავს, რომელიც ორმოცდაორმანეთინი პატივო აცვაი?

— იცი, — მტერი ფიქრის შემდეგ წარმოიქცა კახამ, — ვიდრე შენ მოასწარეს უარის თქმას, ვით, თუ იმან აიღოს შენზე ხელი...

— რატომ ფიქრობ?

— უფრო ახლოს გაეცინებ და...

— იგი ჩემთვის სულს დაღვეს.

— არა მგონია.

— მე კი მგონია.

— ნეტად მამევენ...

— ნახავ.

— როგორ?

— ჩამოვა.

— შესპირად?

— კი.

— წერადობს წერს?

— მწერს.

— შენ მისწერე სახასუბო?

— არა.
— ჩატომ?
— არ ვიცი...
— შენ უნ მოითხოვ, ისიც მოითხოვ შენგან უნდაღლებს.
— ის თუყვანა მეცეს, როგორც მორწმუნე თავის ღმერთს.

— ხანდახან იგიწმუნე ღმერთებსაც, ისტორიამ იმის ასეთი მაგალითები.

— მწარე ენა გაქვს...
— ჩვენ მგონი შეფათხმელი, არ უნდა გვეყვანოს სიმაჟროლის თქმა.

რაც დრო გადიოდა კახას და ლილის სიტყვები შეხლა-შემხოლოდა უფრო და უფრო მძადრი ხდებოდა. „ხვალაღან ახლოს აღარ გავგეარები კახას.“ — დაწოლისას იტყოდა ლილი და დაძინებდა ძალიან უტირლად: „რას გადავიტყვე ამ უსწავურ ქალიშვილს, აღარ უნდა ჩამოვხრნა! გათრდის ღილა და ვუჩვენებ როგორ ცივად ჩავუვლი გვერდით!“ — თავის მხრივ კი უტირლობდა თავის ღილით ირრრრს აკრუნებოდა კახის გადაწვებილებმა და ცქვავ მისტირობდნენ ზღვისკენ.

დამკვებრებულთაგან ზოგს ისინი შეეკარებულები ეგონა, ზოგს კი უკვირდა — ერთიმეორის ძაღლებით ვით კებნენ და მინც სულ ერთად არიანო. მია შიხა, ყველაზე ახლოს

რომ გაეყრა ქალსაც და ვესუსა, ყველას აწმუნებდა — რა ჩვენი საქმეა, თვითონ იცინა, როგორც მოიქცევიან.

წამოსლის დრო კი ახლოვდებოდა. მამუკა არ ჩამოვიდა, ლილი წუხდა, ფულზე წუწუნებდა. კახამ მკითხა:

— ბლომაღ რომ გქონდა ფული, რა უნდა?

— რაში დავხარე ვერ გამოვიკა.
— გახსოვს, სოხუხს რომ მივიღო-ღილი?

— მახსოვს, მერე!

— ჩვენ, ოციღად კაცი და ქალი ავტობუსს ველოვდებოდით. შენ უცებ ტუქს შენიშნე და წამოიძახე: შე იმით წამოვალ და იქ დაგიხვდებიო. მერე შე მომაჩერდი და თვალებით მანიშნე: წავიდეთო, შე უარის ნიშნად თავი გაავაჭინე, მაშინ შენ მკითხე:

— რატომ არ მომიკვები, ფული გენაწება?

— შე არ მინდა ამხანაგებს დავ შორავ.

— წამოდი, მანქანის ფულს მე ვიძიებ.

— ფულზე არ არის საქმე, — მამ შე წვალი.

— მიხარობ, — გაიხასხუხე მე.

— მიდი, სააქმელი რააც გაქვს, ყველაფერი თქვი...

— გეტყობ.
— შე გისმენ.

— შენ მართლაც გამოგვეყვი და ტუქსში გადამქეცი... როგორ ფიქრობ, სწორად მომიქეცი? არ ვერცა ამახანაგებთან ერთად გვემგვარა და ათი მანეთი დაგარწმუნო? ან სოხუხში გახსოვს რა ჭანარტული ხელგაშელომა გამოიშინე შენაშენიო, კონიაკი თბილისში არ იშვებოდა? რადა ამ ჰქონილი? დაახარეა შენსის, მაგრამ საჯალო ხომ მანიც უნდა შეგენაშა!

ლილი კინიხტ არ ძრავდა, ერთ წერტილს მისწავებოდა, უურს აღარც უკვებდა თანასისუბრებს, მარტო ერთი ფიქრი უტრიალებდა: რომ გამოვლენოდა და გავცალიო, ვის მივმართო, ფულს იქნე მასესტეს?

კახა თითქმის მიუღდა საფიქრებელს, მკითხა:

— რამდენი გინდა გახსოვს? თქვი, ნუ გრცხვინია!

— მომიცე აქედან თბილისამდე რაც მეთყუა.

კახამ ჩიბინად იოხი ათმანეთიანი ამოიღო და ლილის მიაწვია. ქალი შევილა დაიპირისცვა, ტეხტარა.
— აიღე, შე გრცხვინია.

— დამატოვე მისამართი, ვალს გადაგიხვები.

კახამ ლილის მისამართი მისცა. სამგზავრო ბილეთები მათ იმავე საღამოს შეიძინეს. გული უკვე თბილი სისიყენე მიუწვევდა. სადგურს დაიშენულ დროზე აღერე მიამუხრეს, მონახეს თავიანთი ადგილები: მგზავრები მოლაგროვდნენ, ხმაური, მოძრაობა თანდათან შესუსტდა და ბოლოს სრულიად შეწყდა. მატარებელი გაშვებულთ მოარდევდა სიგრცს, უკან არტბოდა სადგურები, სოფლები, ქალაქები, დახეი, მცირე თო დღე დასაბლბული ბუნებები. ძილი დეკურფა აყვალა.

არ თინა ირავი ირ ადამიანს — ლილის და კახას. ფანგარასთან იდგნენ, ღაბს შევ თვალბში შესცქეროდნენ, ჭერ ჩვეულებრივად წყნარად საუბრობდნენ, მერე ხმას უფრო დაუწიეს და ჩუჩრულზე გადავიდნენ. მერე ირრრრე კუბეში შევიდნენ და ერთიმეორის პირისაკი დასხდნენ. ურთობის წესად იყვნენ.

— დაიღალე? — დაარღვია სიხუმე კახამ.

— არა.
— არც გეძინებ?

— არა.

ლილიმ კახას თვალბში შეხედა, და ბიჭ უჩვეულო რამ დემართა. მოეჩვენა თითქმის ხმაალა დაუძახა ქალმა. კახამ ქალს ურტებზე ჩამოფარებული თმა უკან გადაუწია და უარის მირში აუკოცა, მერე მოხვიდა წელბი, აიუყანა და ახლა კი ნაშღვიღად ჩაესმა ქალის ხმა:

— საღ მიგუყვარ? — და იგრძნო, ლილიმ გულზე ხელი მიაღო, იშორებდა, უძალიანდებოდა.

კახამ კითხვა უსასულოდ დატოვა.

— გესმის რა ვითხარო?
— არაფერი არ მესმის.

— ძალაზე ხარ? — თქვა ქალმა.

„ძალაზე ხარო“, ამ ერთიმეორის სიხვედრე ბიჭი გონს მოიყვანა. ერთხმის დემობი ჩამოყარდა, ძლიერძლიობით აწმუნდნენ, სჯიანთი საწარღებზე ჩამოსვლენ და ფეხრბრად დახებუნდნენ აქვერბინი სვედგროვადღეს.

ღილიმ თავისი ნაიფილი ფრთები გარის სადგურში მოყოლოდნე მატარებლის, ქალ-კაცი ერთი გვიდნენ. მცხერ ხმის მერე კარბე თავისის გამცილებელი შემოვიდა. მას მამუკა შემოეკვია.

— აქ ითხოვე ადგილი თავისუფალა, შენ კი ამბობდი ადგილი არა მკავხისა! — სავადღმერთი უთხრა მამუკამ გამცილებელს.

— ამ კუბეში ირი ახალგაზრდა მგზავრბის, მგონი ცოლ-ქმარი არიან. თბილისში მიდიან.

— მერედა სად არაწ?

— აქვე იქნებოდა. საცა შემოვლენ. მართლაც სულ მათე კარბეში კახა და ლილი გამოხდნენ. ვაგი კარბას ვიღაც ნაცნობმა შეჩერდა და საუბარი გაუბა. ლილი კუბეში შევიდა, მამუკა შენიშნა, დაბინა. გამცილებლმა რომ კუბე დატოვა, მამუკამ მკითხა:

— აღუვლდები ჩემს წერტილბს?

— ვტბებულბობდი.

— ერთბელაც არ გამხადე ასსულის დროს.

ლილი დღუმდა.

— გართული იუყავი, არა? ჩემბთვის არ გეცალა.

— იგიმენე რაღაცას, — ძლიერძლიობა ხმა ლილიმ.

— არაფერისაც არ ვიგონებ. ვინ არის შენი თანამგზავრი?

— ნაცნობია... მერე არაფერი. რა გინდა ახლა. დაკითხვას მიწყობ?

— არაფერი არ მინდა. დამიბრუნე ჩემი წერტილები და ის ხელნაწერები...

ლილიმ მონახა ქალაღლები და მამუკას მიაწვალა.

— ისიც მომიცე, ჭვარჭვარ რომ დამიწერე!

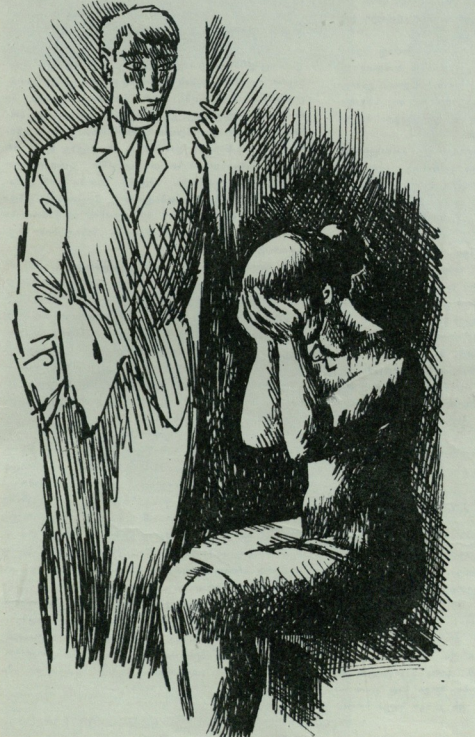
მამუკა ხელნაწერები დახია, ძირის დუარია და გართე ვავდა. ლილიმ სახეზე ხელბი მიიჭარა: კუბეში შემოვლულმა კახამ გაუცხიბო შეხედა ატირებულ ქალიშვილს.

თბილისში უხარავ ჩავიდნენ.

სადგურის მოკლბზე კახამ ლილი ტუქსში დაბინა. შოფერის ფარულად გადუღხადა ფული. მკვდრის ფერი გაიყულა ქალიშვილმა, კახასაც განწმობის წუთი მძიმე ლოღობი დააწვა გულზე.

შოფერმა ლილის ბინასთან გააჩერა „იუღოღა“; ქალს კარბე გაუხსნა, ძირის გაღმობიდა, მერე ზარეკ წინ დაუწყო და სწრაფად გაერდა იქნურობას.

ქალიშვილი ეწოში შესვლას ვერ ახერხებდა, სახინელი შინაგანი სიცარიელიც იგრძნო, გაიფიქრა: ასე დასრულდა გრძელი, ტკბილ-მწარე სიხარბი, მერე თბილისზე დეკვდა: დასრულდა კი?

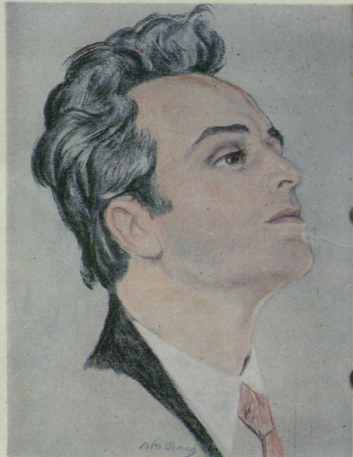

ირაკლი თოძე

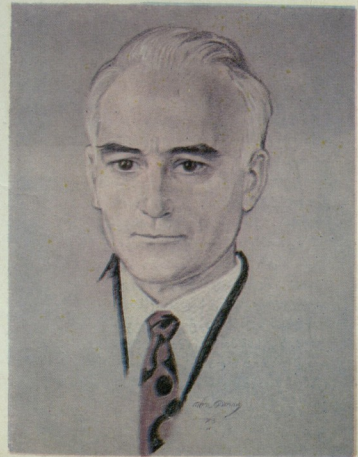
ნონა გოგინიძე

თენგიზ ამიროვი

გამარჯების კეევა

ივანე ჩხენელი

ცნობილმა ქართველმა მხატვარმა, სახელმწიფო პრემიის ოთბჯის ლაურეატმა, რსფსრ და საქართველოს სსრ ხელოვნების დამსახურებულმა მოღვაწემ ირაკლი თოძემ ამ ბოლო ხანებში შეასრულა ჩვენი რესპუბლიკის მოწინავე აღმინების პორტრეტები და გრაფიკული ჩანახატები. უფრნაოს ამ ნომერში ვაქვეყნებთ ზემოხსენებულ ნამუშევრების ერთ ნაწილს.

ბელგია ქალაქი გენტი.

მწერალი გურამ ფანჯიკიძე ბევრს მოგზაურობს როგორც ჩვენში, ასევე საზღვარგარეთ. მას მოვლილი აქვს მსოფლიოს ოცდახუთზე მეტი ქვეყანა, შარშან გაზეთ „ლიტერატურაია გაზეტასა“ და „აეროფლიტის“ მიწვევით იმოგზაურა ციმბირში, შორეულ აღმოსავლეთში, ჩვენი ქვეყნის უკიდურეს ჩრდილოეთში, ჩრდილოეთ ყინულოვან ოკეანეში. ამ მოგზაურობის შთაბეჭდილებანი მან გამოაქვეყნა „ლიტერატურაია გაზეტაში“, აგრეთვე ჩვენს „ლიტერატურულ საქართვლოში“ სათაურით „75 საათი ჰაერში“. ქართველი მკითხველი იცნობს აგრეთვე გ. ფანჯიკიძის მიერ მოგზაურობათა შედეგად შექმნილ წიგნებს და ნარკვევებს: „იქ, სადაც ცხოვრობდნენ ადამ და ევა“, „ფეხბურთის სამშობლოში“, „მექსიკა ბურთით და უბურთოდ“, „ცხრა მთასა და ცხრა ზღვას იქით“.

პალშირა. 1968 წ.

ამჯერად გურამ ფანჯიკიძე პირველად წარსდგება ქართველი მკითხველის წინაშე როგორც ფოტორეპორტიორი. ვაქვეყნებთ მის ფოტოებს, რომლებიც მსოფლიოს სხვადასხვ: ქვეყნებშია გადაღებული.

სტოკჰოლმი. 1964 წ.

მონრეალის აეროპორტში.

ერაყი, 1968 წ.

ბრიუსელი. გაფიცულთა დემონსტრაცია.

ბაზილიონი ქვის ლომი

ბაღდადი უცნობი ჯარისკაცის საფლავი.

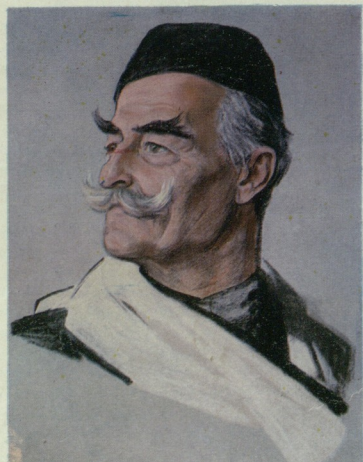

პედანი.

..ოცნება.

იზაკლი თეიქი

სიქა რმაგუ.

შესანდობარა.

ას შემხრდა ჯარისკაცი

შეზარალებ ფერი დაჰკრავს მაინც ნაცრის, ნაცრისფერი დაშრეული თვალები ახლავს. თითქმის აქ შეჩერდა ჯარისკაცი — ძირს მახარა გაიგო და დაესალა.

შუბლზე შუბი, გულზე შუბი ადგინა, გაფრინდება — მხრებში ფრთები უნდა ეხას... მაგრამ, აა ქანას: ორივე ხელით ჩაფრენია მავალ თხემზე სიკოცლელ და უყვდავება.

რა დარღია ქვის სხეულში, რა იარა, რა ხმა ისმის ტრაპალებში, ქვემო მხრიდან. წინ გრუხუნით წარმა ხომ არ ჩაიარა და ზავებელი თქემად ხომ არ შემოვიდა.

ქურანს ხომ არ მოაქროლებს სიკაბუძე, სიყრბე ხომ არ დაინახა ქორიანი. ... ძველად მდგარო ჯარისკაცი, გმინავს უკვე? შუბი, დავკრთის თუ ლტქაის ფორი არი!..

აჰ, მისი ქურანი და აპა, ძეგელი — ყველა საქ თეთრები და მკობრები. სიწრუხა მართლაც ძნელად გასაძლები და ძველ ხმაზე აღარ სტყავს დაღარებო.

ზღვიდან აურილ ნისლეება და ბურიანში, დასწებებით დაფაქტობ აა დებმა. წუთების თივის მოფრთხილულ გული ქვემოც და ტაბტი მიღის დრო და გვიანდება.

ო, სიკოცლელ ქვაში ველარ ჩაეცა და ტრამაზე გაქროლებას მხოლო ჩემობს... ზოგჯერ მთავრე შემოფდება მთავრე გვიან, როგორც ადრე, იმერეთში, ბუზრის ხეშით.

35353 ბიძაშვილი

ბევრიც მოვიწინდომო, რაღა გააღვიძებს, ხალველს, რომ შემეძლოს, გულზე მივაშლილი. თურმე, აგერ, ავექ, ძმათა საფლავში წევს. თურმე, აქ ყოფილა ფუძე ბიძაშვილის.

ვარსკვლავიანი საღამომ გადღმა შემოსხა, გარემოში ქვენი და თეთრი ბორცუებია, და ცის ნაჰყურითი, ბალას და მდგლოსა, ვერცხლად გადმოყრილი ცარები მომცკრევიან.

ბინდი წყლისფერი და ასე ნავერები, მიღის, მიცასცახებს, თამვექ მიქვს ჩრდილი. რომ ამოვიფრთხე ქვაზე წარყურები, მე იმ წარყურებში ვახებ ბიძაშვილი.

თუ აქ დაშვდებოდა, რას დავიჯრებდი? გული საგულში მართლაც შეიძობდა! აქ არც რომინა, აღარც იმერეთი, აღარც მოყულ შარლით გავლა შეიძლება.

ბორცვი შესწეშობიან თათვი გადაშლია. ზეფით ლურჯი ცაა, ქვემო მიწა ჩველი. აგერ, წარმოვივად გათორილ საფლავშია, ჩემი მწე და ტოლი — ჩემი ბიძაშვილი.

და როს ნესტიანი ნისლი აიშლება, ქაფად ამოსული წყლიდან თუ ბინდიდან, ჩემი ბიძაშვილი — ბიჭი თვალიწმრება, ზღვისყენ გაიხედავს მშხინავ ლურბინებითა...

არა, ახლა იმას რაღა გააღვიძებს, ახლა გატყავუნდა ბინდში ზღვის ტუშითი. საბუნგორაზეა, ძმათა საფლავში წევს, აგერ, აქ ყოფილა ლედილი ბიძაშვილი.

- აუ, თვალა აღარ მინდა მოვხვეო, ქალი რა ქალი მინდა დასწემა ამ დღოცვლამა თებერვალმა, თვედ ვენდებულთ, ერთმან ჩაიხიბო ქალბი, — ჩაღლაპარაკა ხმლის ხემ და დრამდ ამოხვეწნა, გაშუშვდებული ტოტები მწეს მიუფიცხა.
- როგორ გაულამაა უკვლამ თავის ბალ-ვენანი, ხომ ხედავო, მიილი დღე ამათა მულა არ ჩაჩრღო, — დომუბა ატამმა და იქვე მოფუტფუტე ხალხს გადახედა.
- გაუნდელს იქით თავი მტკია, ქალი... — გად-ღურხრულა ერთმა ალბ-ლის ხემ მეორეს, — მაინც როგორ შემეცოდა ის შავებანი დღედაცო... რა გაულდათუქული წყველობა ამ ჩვენს მერხოზელ ვადასა...
- რაა, რა ხოტყეო მეც გამაგებინო, — ყურჩრ მოსახვევი გადვიწია იქვე მდგარმა ბაღმა და თავი კარგა დახლა დახარა ალბნდებისყენ, რომ გავცინა მათი ნაწირაული.
- რა უფობა, იცო? „შენდნ მუ გამოავადებთიაო, შე მოგრიხილო, შენაო, შენი შვილებს წვალობთა ვარ ასეთი უხეფური დღეო. ყველას გვა-კალბ-აურიც და ერთიც აღარ შემარჩინო... ახა, რა განახებრელი შენა ხარო!“, — გულმოდგინედ უყუებოდა ალბნადი მოსმენილსა და თან გამხდარ, გაწლი-იყუბულ ტარტებს ასავსებდა.
- უფე, უფე, რა თქვი ეგა, მერც, მერც იმ ქალბორნა რაღა უფობა, ასე ქალბა რომ ტრახაბნის, ღილა არ გეცნობა? უარესად უნდა ეწვედნა... — ნინოსებანი ჩაღლაპარაკა ბაღმა, შურითა და ბოძლით რომ გულზე სიე-დებდა.
- შენც არ მომიყვდ, ხნაც არ ამოულია, ისე იყო გაჩუბებული თითქოს მაგას არა სწევდეთანო.
- მერც, მერც კიდევ რას ამბობდა, ის საცოდავი ისა? — უკვლას როგორ დაეხისომედა... „შენც კი გაწლი გლავებხა და შე-მოხვევი შენს შვილებსო. მამ ჩემები რაღა უნდა იყუნდ ციხეში გამოწყე-დებულბო... ჩემს უფრისსაც შენ არ დამარხო ვარია, კლდეში რომ გად-იჩხა ცოლმოდინადლო! — ანა რომ ამბობდა საქაყლად თუკი, თან ისე ვაღ-დამწვარი კვითინდა, რომ დანარჩენი სიხვედვი ვერც კი გავიგე, ქალი...“
- ვაშ, ვაშ, მართლაც საცოდაობა იყო მისი მომენი, — შერბინა ტარტე-ბი ტყეებმა. — ენაცკალის დედა ჩემს შვილებსა, რა ვუფო რომ წამოზრ-დას არც კი აცლან, მერც კარგად არც კი ამონ წამოიტბებულენ, რომ უკვე მტაკებენ, არ მიჩრებენ, ჩემს ამას ვერ დავიფრენს — და თვალთ ამოვლო სახანში გახვეულ მხინარე შვილებს.
- თუმე? დავიტრაბახო და შენდანი მწანაყა დღაბები? — ახარხარა აღულებია, — დედა ენაცკალის ჩემს შვილებს, ძლივს დასწრებ კახების შე-კრებას, მერც როგორი ლამაზები მუცხ, ქალი, წყინე-წყინილი კახები რომ უხდებოდა? — ქარქლითი ამბობდა და თავის უფრის და მახარე ხელს უთაიუნებდა.
- ბოო, წიოდლი კახები ნამტანი უხდებია, ამ სანაცილებებს, ამათა, — დაუმრწმა და.
- არ მენტებთან ხოლმე, ქალი, ჩემგან რომ მიიდან, მაგრამ რა ვნა... რითიმე ხომ უნდა გავახარო ჩემი ბატონი, რაჟი მივლას, ხომ უნდა გად-ეცუხადო სანავეტო, — გარულა და თვალთ ვაგარა დედაგვარებს, რომე-ლიც რაღაცა მძიმე ჩაუფრებდა. ამჩრავა ველარ გაუწლო ვაჟმა კორი-კანების მიოქმა-მიოქმას, თავი დანჯავა ამჩრავა და დაწყო:
- წინდს თუ არ ვუხასტე იმ ვაღლათუთულ დედას, იმბომ, რომ თა-ვისი გაქრებვად ეყოფოდა, რა უნდა შეიქცა, ის თუ შეუქცებოდა, მრავალი შლოცავ, მკებარებ უფერი მუყავს. კვეყნის დღეობათი მე ვარ. შენ თუ მართო ბაჟმებს ახარებ, — მიზნობრედ აღუბნის ხეს, — მე დღეცა და ბატარა ვეფერი გამახარებია, ბევრი სიყუფე მომტინია ადამიანისათვის. იგბ, რა ვუ-ო, თუ ზოგა თავის თხასაც აწყარებს და თავის მოხობლებსაც, განა მე ვა-დამწანებ, თუ მან დღედაცმა შვილებს კარგად ვერ აღწარა? ადრევე აჩ-ყვედ უფობა ხხასა და ღრბობას, ეს განა ჩემი ხალია? დავარაგენ ხოლმე სმხო კუუსს და მერც მე მწყველობა? — ჩემს შვილებს მიხვებო, თუ მაგათი შვილები ვხარადო? აი, რაზა საქმე, მართკ ქორი კი არა, სიმარტოდ უნდა ვქვით, სიმარტოდ... ორბენ განა გული არ დამწევა, რომ გავწვეული, წელსო თხხად მოჩრდილ დედა მწყველობდა, ფეცებს მბარახუნებდა და მე მანანა-შეულებდა? — ვაჟმა დანჯავ დახარა თავი და წარბა შეტარა.
- ბალო დედა, ბალო დედა, ნახე მიწა სკვლიანა, წყობა რომ არ არის, სიადარ წყვედა?... — ატყობინდა ბატარა აღუბნელი.
- ტირის, დედაზი ტირის, შვილი, განა უფულაოი მაგასაც შეცდოა? — კოდიშვლი... — არ დაცალბა ნუშმა და არტმარეს თითარი უკავილებს ფან-ტელი გადაბანია.

ლავსაქელთა გაცხადი

პირველი
განცხადება

წელიწადის ყოველ დროს, უფრო კი ხასხასა გაზაფხულსა და იქორციერელ შემოდგომებზე საპროსანაბო საყვერნო ცნობილი სოფელი ლავსაქანა. თავადე შემადგებელ ადგილებზე შევიწინო და იმ გადღებულ გადასახედლან ადგილზე იხილვება თავსწამებავი შემოგარნი. ამაჲ მიზანხანება აქირჩილი ტყინაწი, დალა თვალ ჩაუვება ატხელ ჰალბები მრავლადე მინარე ქანს, ხილან-ვეჩახანი სოფლები რომ ასხანა წვეთი-წვეთი, დასაღვითი ვრცელი „შინდავაე“ შემოიხიბია, სახმრეთითაჲ ტყინაჲ ქდი გადღობია. დრო-ჲჲმ დუჩიკივება ეს ტყე, ტანს აერა ადარ უელთა კაცის ხელს, თორღე უწინ დიდ ტყეჲ თქმულა, განხრებულე ყოფილა მუხლმგარი და ტრანსხელი მუხები, კოჩინანი თფირჩხლები თუ შერჩხლები, წიფლები თუ სხვა ჩინის ხეები.

ლავსაქელთა წინაბრებს მხოლოდ გეთნის ტარზე და ვაზის გუფურებში კი არ შემოღამებთა წუთისოფელი, პომედრთან ბარბოშიუ სწინაჲ გაღვლილ თუ ჩაქრობითი სიოცესა. მათუ ურენიბითი ციხე-კოშკები და ეკლესიები, რომელთაგან ბევრი აღგვევა პირისაგან მწიქსა ვაშთა სავეს, მკირე წაწილი კი მინაც გადაჩრჩინლა. ყველაზე თვალსაჩინოდ გადაჩრჩინლა დიდი ციხე-გალავანი, რომელიც აუგათი სოფლის თითქმის შეაწარზე. საქმად შემადგებულ ადგილის ქმნა და მდიდრულად გადასქერის დალა დასეველ დავაგებს, თავის უსწორებს მითრინებით მდარა თანაბრად გუგუბებს — ქანს, სხვილს, მუხრანის, ქვირისის, იძისისა თუ სხვა ციხეხასა და კოშკებს. საქმად დიდი ციხე-გალავანი ნაგებია რიყის ქვითა და ქვიშა-კირის უღლებით. დიდი წაწილი მონგრეულა დროთა ვითარებამ; რაც შემორჩენილა, ისიც კარგად მებუცეულებს მის სიღალეს. დიდი გაღვანის ყელბები ოთხე კეთხით ჩაუშენებითი საამელო კოშკები, დღემდე მხოლოდ ერთი, ჩრდილო-აღმოსავლეთით — მდებარე კოშკი შემორჩენილა. ისიც წაწილობრივ დაზიანებულია. ამ სასარგებლო კომისიასთვის დუბტინებითი საერთოდ დანახასათიფელი სათფურები და სარკმლები, ბუნებრივ და საბოლოოდ წინა, ისინი ასეთად ტიპისანი ყოფიანა. გაღვანის შიგნით კი ჰქონათ კარის ეკლესიაჲ, მინარეც და სხვა სათავსოები. მე-18 საუკუნეში აგებულ ამ ციხე-გალავანს მომდევნო ჰეროდოტე განხუცია ცელდობანი.

შინაბრების დროს მთელი სოფელი ამ ციხე-გალავანში აფარდა თავსა. შინაბრები კი ბევრჯერ დატყობით თავს ლავსაქელბებსა.

გალავნის მიღამებში უწინ დასახლება არა ყოფილა, მერე და მერე შეიქმნა შიგნით. ის დადის სასაბუღე ურენებთან, დღესაც რომ ამაყად გადისქერის იქორბობას.

თეთრის სოფელი სხვა მნიშვნელოვან ისტორიულ ძეგლს დღევანდელ ვერ მოაღწევია, შემოგარენში კი — ბუწწარ ტყეებსა თუ ტბა-

ვალ მიწებებში აქაიქ განწეულა პატარ-პატარა ეკლესიები და ციხის ნანგრევები. ერთი მათგანი შეუღებულა „შაგ ტუბში“; ეს განსული აგლიტანს ნინოჲ, საღვ ელისის. ექვი იმპარობდა დღესასწაული, რომელსაც იედიოდა უმაჩრავი მლოცველი ლავსაქანდან და ახლობელი სოფლებიდან.

სოფლის ჩრდილოეთით, ორიდევ კილომეტრის მშორებში ნახაბრები შეგებდებთ; აქებრები დაბეჭოთებით ამბობენ, რომ დღევანდელი ლავსიანის მცხოვრებანა ერთი წაწილი იქ ცხოვრობდა. რომ ძველი ლავსიანა იქ იყო და მერე იქ აგდ-მოსახლებულანი. დღევანდელი ლავსიანის ჩრდილო-დასავლეთით არის აგრეთვე წასოფლარი ნატარაღლა, იქაც სოფელი ყოფილა, ხოლო ლავსიანის სამხრეთით ყოფილა „გარაყანიძეების უბანი“, ხალხის თქმით, იქებრი მცხოვრებნიც დღევანდელ ლავსიანაში გადმოსახლებულან.

სწორად იმ უბანში ბინადრობდენ აწაწური გარაყანიძეები, რომელთა კერძებუ ერთხანს უცხოზობა დიდ ქართულ პოეტს დავით გურამიშვილს. დავითი — გარაყანიძეების სიმე იყო. გურამი ან ეგრებრანა გელსსწორის ტრიაფელი რომ „მოკვის ყანს“ მის დროს ლაქებმა მოიტაცეს წყაროს დაწვებული პოეტი, გადატარეს „ცქრა მთაჲ“ და მის მერე ადრეც უხლავს საქართველოს მხე და ზეცა.

ადარ უნახანს, მაკამა მისი უფირი და გინება მთელი სიოცესის მანძილზე ლავსიანის, ქარლს, მოელს საქართველოს დატარიალბდა მუდამაქანს.

ახლაც აქ ტრიალბებს მისი სული და მას მერე, უფრო კი ჩვენს დროში, ხალხთა ძმობისა და მშვიდობის ხანაში, უმაჩრავი ქართველი და ამაქროველი მიდის დიდი პოეტის ნაცვალის სახელეველად და თავკანს სცემს მის სულსა და თავს-ნიათუ ადვილბებს.

სი სოფელი ძველთაგანვე ქანს საერისთავოში შედიოდა. აქებრმა მებატონრემ თორნიც ერისთავმა ლავსიანის მწიგნობი ერთი წაწილი მშობიად მისცა თავის ასულს — ნინოს, რომელიც ცოლად წაყვავა ქვემოქარლზე ივანე ორბელიანს. ახლ-გაზრბობის ხანაში, უმაჩრავი ქართველი დიფინებელი სასახლე, რომელსაც ორბელიანის სასახლეს უწოდებენ და რომელიც დღესაც ამაყად გადასქერის ქანს ხეობას. მთავი შევიდა — აღმსწარტე ორბელიანმა ცოლად შეირთო თავისი შინაგული მოკვარე მართამ ორბელიანი. შვილი ორბელიანი ქართველი პოეტის გატანც ორბელიანისა და მთელიმთელი ერეკლე მეორის ფეც-არის ქალიშვილის — თეკლას ბატონიშვილსა.

საქმად განათლებულსა და ყეთობილბო პიროვნებას, მართამ ორბელიანს გული ერთად საზოგადოებრივი საქმიანობისათვის. მან ამ სოფელში დააარსა დღევანდელი სკოლა. სადაც მშობლიურ ენაზე თითოერთე ასწავლიდა გაცხის შვილებს. დღემდედაც ზრუნავს სოფლის ყეთობილბისათვის, მისი თანსწინობით დაარსდა ფოსტა, გამოყვანილი იქნა წყარო, ლავსაქელბების ძალბა უფრო და უფრო გაავრცეთოვა თავისი მოქალაქეების ასპარეზი. მისი თანსწინობით დაარსდა ობილისის

ქალი ქართული გინანია 1906 წელს, სასოფელი სკოლა სოფ. ატენში 1913 წელს. იყო ამბილისის უნივერსიტეტის დაარსების ერთ-ერთი აქტიური მონაწილე. ეწეოდა ლიტერატურულ-მთარგმნობითი მუშაობას. ასლი ურთიერთობაში იყო ცნობილ ქართველ მოღვაწეებთან, მათ შორის ივანე ჯავახიშვილთან, რომელთანაც აყვებრებდა ნათესაური ურთიერთობაც. ივანეს მუდგულ ანასტასია ნიკოლოზის ასული ორბელიანი იყო მართამის ძმის შვილი.

ორბელიანების სახლ სოფ. ლავსიანაში, ამავე დროს, გადამცემული იყო უკლდნის ყრავაც; ამ სახლის ყელბებს დიდი ზნის განმავლობაში აშვეუნება ზემოთ ნასესებები ნინო თორნიცის ასული ერისთავ-ორბელიანის შუანსწინაჲ ფერეწურული პორტრეტი, ეს სურათი, რომელიც უცნობ მბატარას შევსრებულა, ახლა საქართველოს ხელეწიების მუხუცემის ერთ-ერთი ძვირფასი ექსპონატია.

ამ სასახლეში იყო მღლდარი ბიბლიოთეკა. სადაც უნიკალურ წიგნებთან ერთად ინახებოდა ძველი ქართული ხელნაწერები. სწორად აქ აღბრანა და დღესაც მდებარეობს ივანე ჯავახიშვილსა 1913 წელს აქართლის ცხოვრების ერთ-ერთი ხელნაწერი. წესსა, რომელიც ანა დღედღის ბრახებითი ყოფილა გადამწერილი მახუხთმებე საუკუნეის ბოლის და რომელიც ცნობილია ანასტაფი ნესხის სახელწოდებით. ეს წესსა მთავის ლეონტი მარკველის და ურენწინის შვიტანებს, არჩილის წამებას. მატინანს ქართლისას. დავით აღმაშენებლის ისტორიას და ლაშა ვიოჩის დრონდელ მატინას.

დაბ, ბევრი სიკეთის მომცემი იყო ლავსიანის მალაიანი მონა, მაკამა ამ სიკეთეს მოკლდებულ იყო შრომალი გულგვაცობა. შრომა და გარჯა, ვავიხარიათ, უცვარდით, მაკამა მათი ნათფლანს სხვას მკიცხიდა. აქებრ გულბებს სული ჰქონდა მუხუხეთი მძიმე გადასახედლები. თავაშვევულად თითქმისდნენ აქებრი მებატონრეები და მუცის მოხილბნი.

ჩვენი საუკუნის გარეგარებე აქებრი გულბის უმაჩრავლობის დიდაც აფსო, მან მას აღიბადა უმაჩრავლობის წინააღმდეგ და ხელი მოჲდა ახლს. დაბლობებს ლავსაქელბთა გულბებს ნიკოპოპილსა 1906 წელს სიოცესლან გამოსახულა თავალი ცოლი ერისთავი, ვისი მითითებითაც იქებრდნე რეკლუციონერ გულბებს და სასხლდნენ ციხეობაში. ვინც სიკეთდებლის ხანებში ჩაებრბეს აკლებინა მთელი სოფელი.

მუცის რეტიმის წინააღმდეგ აქტიური იბრინდენ აქებრი რეკლუციონერებნი ნიკო სუხაშვილი (თორთაშვილი), ვასო ჰოქელი, ვასო შაპიაშვილი, სიმონა და კობე მთელიმთელი და სხვ.

ლავსაქანლები დიდი სიხარულით შეხედნენ საქართველოს საბჭოთა ხელსუბლებს დაწავებნი, რეკლუციონის პირველსავე წლებიდან ივანეს ასლი ცხოვრების ფერწერულ. საამაოცესა მისაქეთია და დახმარებით მათაც შექმნეს სომენა, რომლის პირველ თამბაქონდზე ითველბდა გ. გობრიტეფი, შემდეგ კი კომლერტრინია ჩამოყალიბდა, რომელიც 1968 წლის იანვრიდან შეუქმნოდა თავისი მუგანხეობის საბჭოთა მუერნეობას.

ცისკის ვარსკვლავმა რომ მიიზინა, შუმე თვალები გაახილა, გაიზნო და სხივები გაშალა. გათენდა. ბაღთანა ბაღას გაღაურებულა. გათენდა. გაღაურებულს ერთმანეთს ხის ფოთლები. მაღლა, სულ მაღლა, შის სხივებს ზეგით დასურავდენ დიდზე დიდი შავი არღებები — მამა, დიდი ნაყისფერი ღრუბელი — დედა, და მათი შვილი — არღებლის თეთრი ქულა. შავი ღრუბელი წარმუხრული და გროზი არსება იყო, სიარული მძიმე და გროზი იყო. უკვლად ხის ნახებს ცნო გრუხუნი ვიდრეა. არც ნაყისფერი ღრუბელი იყო მშვიდი და საინო, უმაღლეს ფიცხდებდა და ეწეობოდა. ახტი ღროს ცნო ელავად და ჰქედა. მათი შვილი, ღრუბლის თეთრი ქულა კი კვილი იყო, ახტი და დაუფერობოდი, შემბნებდა ციხისმოკვარცხ.

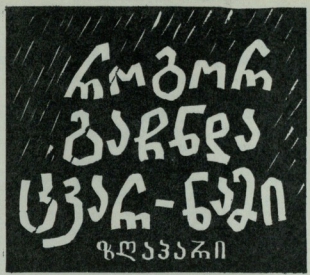
მაღლა, სულ მაღლა მიყურავდენ ისინი დინჯად, აუტყარებულად, მხოლოდ ღრუბლის თეთრი ქულა ვერ ისევებდა, აცოხდა, აქეთ-იქით იხედებოდა, შწირად ხეივანად უსკლბებდა დედას და მამას. მამა ბუზღუნებდა, შიშა ჭავრობდა. ღრუბლის თეთრი ქულა კი იცინებდა და ასეჩქარა და ბატბდა. მთერ დედა ხელს ჩასაჭერდა. მამა დატუქსავდა და ისევ დინჯად განგარბობდენ განს.

პატარა თეთრ ქულას მოხვრდა ახე სიარული. კვლავ დაუსხლტა დედას ხელთან, ღრუბლების გორაკზე ამობდა და იქიდან ქვეყანას დაშობებდა. დანახა ზეგ, უკვდა სხივი რომ დედამაღლა დამავა. მამა ქვეყანას სიციხს ბული ახმარებდა. უკვადებო მოიფინილიყვენ, ბაღთანა ბაღას მიყრდნობოდა და სიციხისაგან სულს ძლივს ითქვამდა. ია სულს დაშავდა. ხის ფოთლებზე ვკვიტლა, ვკვიტლა. შიშაბოლებდენ, მაგრამ ნიაგი მიანც არ აძირობდა. რადგან ფოთლებს სიციხისაგან ნესტი ამტრლიყო დათ და დონე არ ჰქონდათ უფრო ლივირ ეგრისალო.

— წყალი, ერთი წვეთი წყალი! — დაიკვნება ბაღთანა და მთლიად მიეღწეა.

— წყალი! — ენისოდენ გვირიდა და ღურჯთვალა. ხემ, რაც ძალა და დონე ჰქონდა, ფეხები ღრმად ვაჯდა მიწაში, რომ სინეტს ჩასწვრობდა. ამაოდ მტყუნვარე შვეს მიწის გულიც ამოურრა.

— წყალი, ერთი წვეთი წყალი! — ღრუბლის თეთრ ქულას მოესმა მათი ძახილი და შეეცოდა ისინი, თვალთაგან ცრემლები ჩამოსცვიდა და ღურჯთვალას და გვირილს დატუქრა. უკვადებმა ცას შეხედეს და მაღლმანა უთხრეს, ღრუბლის თეთრ ქულას გატხარდა. ჩამობო-

ლდა გორაკიდან და დედისაგან გაიქცა. შრობების შეტევას:

— ვუშველიო მამიკო, ვუშველიო დედიკო, დედამწერე შუმე ვუშველიო გადახვარო.

— ჩვენ სხვის საკმეში არ ვერცით, შვეს ახლა გვჯავა ჩვესო. — დაიბუბუნა მამამ.

— ჩვენ ჩვენი დრო გვაქვს. — წიაღღუნუნა დედამ.

ღრუბლის თეთრი ქულა ისევ დაუტყარ ხელთან შრობებდა — მაშინ მე წყალი და მე მიყვებოდა. ბიი, არ გაბედიო. — დაიქუხა მამამ — დიდზე დიდმა ღრუბელმა; არს საძილო, დაიჭიპა დედა — დედას ნაყისფერმა ღრუბელმა და ურჩი შვილს გამოუდგინა.

წიღების თეთრი ქულა კი სულ დაშლა და დაბლა ეშვებოდა. შრობლებიც უყარ მისდევდენ. ღრუბლის თეთრ ქულას რომ შის სხივები შეეხო, ეფურევა წვიმად დაიღვარა და გაიხარეს ხის ფოთლებმა, ბაღებებმა, ყვავილებმა, წვიმის წვეთებმა ქვეული ღრუბლის თეთრი ქულა მარგალიტებში ბრწყინებდა და ციმციმებდა.

შვილს ურჩობით გაჯაასებული დედა-მამა სულ დაშლა და დაბლა ეშვებოდენ. რომ ჩაბთი ღრუბლის თეთრი ქულა სამაგალითოდ დაესახათ. და აი. შის სხივებს რომ წაწუნდენ, დედა — დიდი ნაყისფერი ღრუბელი შაპაუნა წვიმად იქცა. მამა კი... მამა — დიღზე დიდი შავი ღრუბელი — თქმუნდა და არიო ყველაფერი. შავი ღრუბელი ბრაზობდა და გრუხუნებდა — შვენი რაბოთა, შვილი უკვლად რომ გვერდებოდა. ნაყისფერი ღრუ-

ბელი კაასობდა და ქედა — მამა მერ ხარ და შვილს შენი უნდა ეშხლდესო.

ამ აგრესიის გამო დედამწერე თეთრი ჩაიქიქა. ნიაგებრმა წიღების ბაღთანა, ყვავილებს. ხის ფეხებს ნიაგიდ გამოაქვალენ, ხე თავს მიხარებდა, ფეხებს ღრმად ვაჯდა მამაზე. ფეხებზე სუქუნა ფოთლებს ტრეტიქოდა და მშველდობა წუგვინიოთა, მაგრამ ნიაგებრმა ხის სულ მოღადაუნებულს ფეხებს, და-რეფუნდა და მწიქნ ქულა-გაუნებულს გააქმუნდა დიდზე დიდ შავი ღრუბელს და გაჯაასებული დედა ნაყისფერი ღრუბელი.

ნიაგებრს კი მოქმედა დამარჩობა ბაღებზე, ფოთლებზე, ყვავილებზე. ღრუბლის თეთრმა ქულამ, რომ დანახა ხის სიციხისა და მოსავა, ეს რა ჩავიდინო, გათლი იანა და ახლა შეგობების გადარჩენაზე იწყო ფიქრი. თხელ წინამურა ნისხლად იქცა და ისევ ცისკენ იბრუნა პირი. შრობლებმა, შავმა ღრუბელმა და ნაყისფერმა ღრუბელმა, რომ დანახეს შვილი დაგვიფრობოდა. აიკრფეს კალოები და მოკლა შეჯას შრობებმა.

მაგრამ ღრუბლის თეთრ ქულას მოხვრებზე გული არ მოხრუნებია, მერ შეგობების შვილი მიწადედა და მათი კი ყველაფერი უკვლად დატარია ღელსო, ფიქრობდა და არ იყოდა შემოქმედი მგებობის გასაქარნი ჩოგირ და მარგალიტო. დაიჭიპა და იქიდან დატყარებდა დედას და იქიდან დატყარებდა დედას, რომეც მშის მტყუნვარე სხივებში ვაგვიტელიო და ესმობა ჩოგირ ნაყისფერ სიციხისაგან გაიანგული პაქინა ნახლებზე, ყვავილებზე, ხეები წვეთი წყალს. იფიქრა, იფიქრა და გადამწყვდა ხამხამად გაქცევა. შრობლები დაიდევდენ. დედანას მისდევდენ, ისე დედანას, რომ დაშველ მიაღწიეს. ღრუბლის თეთრ ქულას მივარე შეშობდა.

— რა ამბავია შენს თავს, პატარავ! — შესძახა მივარეან.

— დამაშვი, დამაშვი! — შევივარა ღრუბლის თეთრი ქულა მივარეს, — შრობლებს გამოვეტყევა დედა და მამა მომდევნო. მივარე შეტარობდა და დედამწერე მივარეს. ცაზე სი ჩამხმუნებდა, რომ შავმა ღრუბელმა და ნაყისფერმა ღრუბელმა ვერხად იპოვეს ღრუბლის თეთრი ქულა და დანახულიანებლები უყარ გაბრუნდენ.

მას შემდეგ ღრუბლის თეთრი ქულა დამიწ დედამწერე ჩამოდეს, ცყარანადა ეტყურება სავყარულ ბაღებებს, ფოთლებს, ყვავილებს, ავოცხლებს ზეი და დილით ისევ ნისხად აიკრფებოდა ხომლეკისცაზე.

პროკრა გელვაზა

სამბოთა აკუმბრის დიდი სამამელო ომის დროს სამხრეთის დასავლად ფრანტზე ვაგურია 328 ლაშქარული, რომელთაგან შინ ეფდარ დაბრუნდა 162 კაცი.

ომისშემდგომ პერიოდშიც არავითა ლაშქარულ დასახლება თვით დატოვებული შრომით.

ლაშქარული სარგებლობენ დღევანდელი ცხოვრების ყველა სიკეთით, დარავის უფროს ობსტრუქციონის სახლები, მიწები, საცხოვრებელი, მოსურთ ავეჯი, ტექნიკური სახითა და რადიო, სოფელი არის საშუალო სკოლა, რომელიც დაითი გერმანიის სახელს ტარებს და სადაც სწავლობს 430-მდე მოსწავლე; მათ აღზრდას ემსახურება 32 მასწავლებელი. არის აკუმბრის დასახლების ეკლესია, საეკლესიო ამბულატორია, კლბი, ბიბლიოთეკა.

ისედაც ხომ დამწვენილებია სოფელი, მაგრამ მას ამჟინებს ბეგირი თანამედროვე ადამიანი თა-

ვისი გარეთი, შრომით, პატიოსნებითა და კაცობით. პირველ რიგში საამაყო იკავიან სახლ-კანთხელე ექიმის მარგალიტო დაბრუნდნის სახელს. მან მოელს რეპუტაციის მიღების ტურშია შორის პირველმა მოილო სიციხის მებრუნალი მგებრის წიგნმა (1969 წლის 4 თებერვალს). მოუხდავად იმისა, რომ სასურსელი წაწესეს, ის უკვადდებოდა ხალხისა და სიყვარული ენახებოდა ადამიანს განმარტობის დაცვის საქმეს. რას მიქვიან ღარ ყვეალებმა, სიყვარული შემოტევის კიდევ მოატყობენ შიშლი ლაშქარულს. ყველაფერ მატყობენ და უშუქვ გაკვეთა მას ავსდებოდას ნახავდა და ამას ხედეს თვის დიდ ბეზინებებს. იგი ხელის გულზე სატყუნებლად მიიანია არა მარტო ლაშქარულს, არამედ ახლიანო სოფელსაც. სადაც უთვალავარე განტყრებულა სიციხისაგან გადმარჩეხად დღისით თე ღამით, თაქანა სიციხის თე თქმუნა და ქარბეჭე.

ლაშქარულები განთქმული არიან ჰიდაობაზე. ძველი დღევანდის გოგლა ლაშქარული, ილიკო ზონარშვილის, მისა მოსაშვილის და სხვათა ცისხელის, მოგვიდნენ თუ სარბის მოწვე ყოფიდა ბეგირი სოფლის ციხეცხოველი თუ წიწხიდა გოგირა. ისინი შეტყობენ ქართული წიღების ბუქვადებლ ვლავანებს, ციხე საცვიწრო დაფეკვირით სახელი. მათს ტრადიციას სახელურება ავრამებუნე ახალი თაობის მოქვადებენ — ძმები გოგირა და ნოდარ ნავროშვილები, გირთვი და ნორვეჯი ბენაშვილები, ვიკი ბაღსამშვილი, შავა იფლიშვილი, თაიზ ზონარშვილი და სხვები, რომლებიც მარტო საქართველოში არ არა, სიყვარული სარბეობლე მრავალხელის გამოსულან და ჩემბონის სახელი მოხვებიათ.

ყველა ლაშქარული წინსვლა და პირველობის ენსტრეგები სამსახურებს!

გიორგი სორობაშვილი

ძია ფიცი და მისა ვაჟა ლაღო (მოდ სოფელში სახლად და სანაქრო ვაჭარად რომ იყოფილია), მერაბის დახარებით, ახვე ვაჭარულად, კალს წაღვით თოქის მესამედს და წაწვეს ამ ფიცილის გავსაწარება. ამდენივე კვირა აუღო, კირანი და ცხენებიანი მინა ვაჭარები და ნაწენი მსხლის კრება მიყარეს. ასე რომ კალს ფართობი შიდა იყო. მალე დაიწყო და ცხენს ირთავლით მოზადეს წული და რტინს ნაწენში, თხეხილი და ნაჩრები მიწა მოაწარეს, დატყვეს, ვაშარებდა და შერბობდა ბუ ვაჭარებს. როცა კალს მინდობი ათიქის უყვე ვაჭარს, ერუბები ქვის მოზადე დაიწვეს. მცეც იქ შეიკო. ძველ საჯავახოზე ნადვარისგან მიზღველ ბრტყელ ქვეს ვაჭარებდით და ურბენი ვიდრედი. ავიღებდი ხენში და წაღვლით პატარა ხეს, ძლივს მივწვდილი ღალის, ის კი ისევ ძირს იხარდა და მივირთდა: „პატარა, გრჯავალია“. მასხუს, სან ქვი მიიღო ჩემგან, ხანო ბრტყელი ქვი, შერბო და სპეცენოდ დაიყარა:

— უჩაჯ, ბიო, სამი ბუჯა მხალი ვერგება!
როცა ურბენი დატვირთეს, უკან კალსზე წასესულებ და ახალ კალსსაც დაიწვიენ. ქვენი გადმოტვირთეს და კალს ვარშეში შეტოვდება — ბრტყელ ქვენი ერთი ბოლითი მიწაზე ჩაასეს და მარჯოდ დატყვეს. კალს შიდა იყო.

მცეც იქ ვიდრეც და შიპი პირში შეუვრებდი. ვეღვლებდით ღალის დახარებით — სამი ბუჯა მხლის მიღებას.

ღალის ურბენი ჩემსგან ხელი მოვირჩა და თავის ტრულეს ტყვა:

— იცი, ამ პატარა ბიჭმა ჩამდენი ქვა არაფერ იცოდა, რა ბუჯა მიწა? — მოხალისედა დატყვა ხელი, მაღალ ხანძარსა. საღვთ ცისთან სწავის კვერთხი, მაშვეწკრება და შეიხოხებდა:

— იცა რა არის კალსი?
— ვიცი, აი ეს არის, — მაღლიდან კალსზე ვუთითებდი.
— იცა, რა არის ცეცრა? — და თავის ვიბე ხელში მი ატეხურულს მანქარცხლა.

— ვიცი ცეცრა, იმაზე სრიალს არაფერი სცინია! — მხიარულად ვასუსობდი ღონისეთ ვიკაცს.

— არ იცოდა, ის დასრიალებს შერბულ და ჩემზე. როცა ვარბოვდი, — მან მხარავდა, ისე მძებარავდებოდა ვაჭარი ჩამოყრდელთა, რომ ისინი ურბენი შეტანეს და ნეცენეს! — ვახსენებ ჩემს სიტყვას: შენ არ იცი რა არის კალს და ცეცრა, არ იცი, რომ შენ და შენ თავდავები ვართ, — მან ისევ მინაწე დაშტა და მიზარს: — წაღი, იქ შეიბრებულ ქალღმირ მიიღეს.

ღალს თავისი მძაკედილი მხამალა ღამარაკით მოსივლიდა კალს, საღვთ ვაჭარდებ, მეგონ სპეცენობდა.

შეხარებული სამი ბუჯა მხალის მავეტი სამი მხალი მომცეს, შიპი შორის ერთი წულიყო იყო. ურბენი, შეშენსა.

ძია ფიცი მერაბისთვის თავშეხილის ცხოვრება უფრო სანატრესს ახად — კალს შიპი სახლების წინ გადმოტანეს. როგორც კი ზახტული დადგომდა, ვახალწუ ფრთამოტყველები მაჩრავდნენ და დაწინადადით, რომ კალსზე კვარ დასწარადებოდა, დღადაღრიანადე მხლის ჩრდილში ჩავეწვდილიყობილი და ვეღვლით კეცრებ დასაღვამად ჩემს რაეს.

საღვთ ვაჭარებთან ნიხებით და არაფრებით დაღვინოს არ ადგომდე ვარბენდნენ და ეღვლიდომდნენ ნიღს-რომ მარცხელი ეღვლისა მტვირისგან ვაგსუფთავებნია. ხშირად ვინ ვაშშობისასაც კი ნიავი არ იყო. ანავერდნენ, მაგრამ აქ განვიკვებას. ასეთ ამდროში ხანს მტვირი ყველა მხარეს მიღობდა და შეშინებდას. ხსენებ სურავებს, ხეხილს წარტყეს, მწვენილს ზანტყველს ედებოდა, თუ კვირას კაკაო დაწინადადებან მტვირი ურბენს ეტყობოდა. ვაჭარები ურბენი ახად აუვადაბულ ღონის და შერბენი ნიღს ურბენობდა. მის იქით, ძია სიმონს მოიტანეს სწავიბოდა და თოქს დინად ედებოდა მწვენი ყლორტებს, და ისეთს უმალ ჩავეტოვებდა ზოლდ.

დაიყო წასად და ძია სიმონს ჩემს ქვემო ცხოვრობდა. წულსებ მინდალი ვა ჩემს ცხოვე იღო, აქეთ უნდა გამოეყოფი. დაიყო შიპი ცხენით მიღობდა ზოლდ, ძია სიმონს საცურათს სახელო მოსავდა, ირავინი ურბენ მოღვლებდით იყენ და შიპი სახეზე იმობი არასოდეს ამინიხავს. იღებოდნენ ისინი ოცხლებ თუ არა საერთოდ. ესეც არ იცი. თუ ჩრდილ შეშინებოდა ჩემდურეხვად შევედრებოდა, მღვლებდა შიპი ცეცრა, ზამკეცრა, ისეთი შერბობდა, რომ ტანს მტვირიალდება რაკომ შემოცეცრაოდნენ ასე, მინან ამავე არ აფთვიდობდნენ.

ერბოდ ვაჭარ ვიციკი და დაიყო შიპის ვენახს ვიციკებოდა. შიპი ხელი მღვებეს მტვირს ვარბობდა, თან რაღაცა ბუტებებოდა. ვიცი ერთ სიტყვას ურბი ვერ მოვირჩი. მაგრამ, ცუბნობდა, ვაჭარებულ იყო. ძია სიმონს სახეს ედებოდა მასხუს, მხა როგორცაც ვაწლოვობდა, სახედარს ურბი არც მისივდებ. როგორც ადამი დწესია, ვერდები მიტყვებდა, სახრე მის ისინზე ქმნად გადებულად და თან ჩრდილთი, თოქისგან გაბითი ღირბინება: „მარა, მარა მარა!“ ასე რომ, თუ ვინმე ვამარჩობს ვაჭარებს, მისი — „ვაჭარებიცა“, ამ „მარა, მარა!“ შუა უნდა ყოფილიყო ჩარბოდა. ზოგი რეკავითაც ფიციობდა, რომ ძია სიმონს ახად ვაჭარებს, მაგრამ ეს ტუთული იყო.

ჩემთვის ყველაზე ახლობელ ადამიანებზე უფრო მეტად ამ რჩი კისან ვაწვენივდებოდა მთა შერბი მესხებოდას. ერთხელ დაიყო შიპი დაწინადადებდა ვაჭარ თავდახრობი მოვიდოდა, თავისთვის რაღაცა მტვირეებოდა. თავზე შიპი არაკვების წორბოდა, შუაში ჩაქებული ქვიც გურბა, ღალის მხავსი თხელი, თეთრი პალტო ეცხა მომხალისებდა და ვაჭარებდა, შემოხვდა, მტვირე ვაჭარები ასწრა, მინან მოხმობა, გულთან მტვირე მომჩინება და ბორკლი მოყვებულ ცუტხენებას ერთადერთი სიტყვა გამოცხრა: „ავაგაო!“ — ვაჭარები დაწარტავდა ვაჭრა. ავღარობდა, ვაშინებოდა, მის შერბულ ვერბობდები მის მოქარებულ სახეს. როგორც კი სხედე შორიდან შევანებდნენ, ვაჭარობა. ვეღვლობდნენ შიპის პირას მაღალ ხალხებს ისე ჩავსულავდით, რომ მის ვერბ დაწინადადებდა, თუ არა ვაჭარებოდა და მისი აუბებოდა ვაჭარების საღვთებში ამოცენოდა.

ძია სიმონს ადამიანად თოქისგან არც მოვლდა. თუ მისი ვაჭარის დროს ვაჭარ ჩემს ტრულეს ვაჩრთობ ვთამამობდა და შევაჯავებდებ მისი სახედარისათვის ვა დაწინადადებდა, ის ადამიანად შემოხვებდა, თავისთვის ცუტხარად დაწინადადებდა და სახედარისთვის მიმართოდა ჩვეულ სიტყვებს ჩავესივდა: „მარა, უჩალო, მარა, ბორაკო“.

ავაჩე დაიყო შიპი ცუცხილდა, არც ძია სიმონს, არც ფიცი, არც ღალს. მაგრამღა ღალის სიტყვა — ის უყვე ვაჭარობდა, ვაჭარები რაკომ ამბობდა — ჩემს თავდავების ვარსო. ალმა ვეღვლებდის აუბებოდა ვაჭარების ვიწროს ვეცეს, ვეჭორბოდა და ვაჭარები — ვაჭარების მიწეში ის სამი ქვა იყო, კალს ვაჭარებულად რომ მივარულ დაწინადადებდა. ვის წინაშე მოგდობოდა მუხლი და პატავს ვიწრო სოფლებსათვის. ისინი ახარ არიან, ჩემს სოფლებზე მას შერბულავდები გამოიკვავდა. ის ნაჯალირია კი შუა სოფელში დარჩა.

ჩემი სოფლის ვაჭარები ხევის პირზე, ვენახებზეც მინდად ვარს ჩახსენებ იყო ვაჭარებოდა. საღვთ ვაჭარებთან საღვთ ნიავი მოპარდა დალით ვაჭარებოდა ხორბლის ვაჭარებოდა. ძია ფიცი კალსაც აქ იყო.

ფიცი ჩემი რეკის ახლობელი იყო. მის მხარედა, სიმღერისმოყვარედა. მაგრამ ხელმძღვლე იყავს ჩემს ახლობლებს. სხლით ნათესავებდა ვაჭარებოდა. ხუთი ქალიშვილი მყავდა და ერთი ვაჭი, ღალს შულგენში ვეწავლე უფროსი იყო.

ჩემს მესხებებსა ძია ფიცი ადამი ვაჭარების მღვთვარე დაღეს შემწენელი ჩარჩა — თეთრი, ველადადილო სპრინგი, ვაჭარები სახლებში რომ ქმნიდა, მაქათან შეტრული თეთრი საფარის დილით. ვაჭარები თანე თუშური ქვიც გურბა, ფეხზე ფართო ყუფუნიანი კაშხის ტყავის ქალმწინდი, თეთრი წინდები, წამის მტვირი რომ ქმნიდა დაფარული. როცა მანა ვაჭარსავე დაღვარად ჩამატავდა ლოლდ, მანა დილის აუცილებლად მისესალმებოდა, ისე მამარჩინებდნენ მოუხებდა. საღვთივე ვაჭარობდა და თეთრ, მაღალ ცხენს, კეცრა შეშენს მის, რაღაცას ვეღვლებოდა.

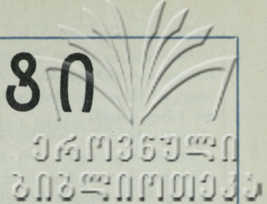
მეგობრის სიტყვან დილით, პატარები შიშინად ხშირად ვაჭარებობდი, რომ აქ, ძია ფიცი კალსზე ვერბოვდი დილით ბუჯა მოვეცინებინას. სიციხელებს ამოვბარებულეთაყობი მომხალისებდა და საღვთი შემდებ ისეთი ვინ ვაჭარებოდა. მართალია, ამ საიშინების მერე ცოცხა ვეწინადადებით მინ დაწინადადებ, ამიტომ ხრიალს ვაჭარობდებოდა, ჩემს ვაჭარებს ქვემო ვაჭარებობდა, რომ მისი მხარის ქვემო ვაჭარებობდა და ვენახებზე ჩემს ვაჭარს მივავლე მუჯარს ვეღვლებოდა. ამ მისი მხარის ქვემო ვაჭარებობდა და ვენახებზე ჩემს ვაჭარს მივავლე მუჯარს ვეღვლებოდა. ამ მისი მხარის ქვემო ვაჭარებობდა და ვენახებზე ჩემს ვაჭარს მივავლე მუჯარს ვეღვლებოდა. ამ მისი მხარის ქვემო ვაჭარებობდა და ვენახებზე ჩემს ვაჭარს მივავლე მუჯარს ვეღვლებოდა.

ერთი ვაჭარობდა ხევე დიდი ღვარი მოვირდა და ძია ფიცი კალს და მოსტანეი წაღო. მკვირდეს მის ალაგს ვენახე მხოლოდ მსხვილი ჰეცრა, წვრილი ღარიღად და ყუფილით აუღლი მიწა, კალს თქვენი ქვი ჩარჩოდა. მაგან ძია ფიცი ვერ შეეცო ბუნების უსაჩარბობას — კალს სპირადებოდა.

შუა სოფელში, ჩემი სახლიდან ასი ნაბიჯი დაწინადადებით ძია ფიცი სახლისთვის ადგილი ქმნიდა არჩეული. ეს ადგილი ძველი იყო შემოვლილი და ვახს მხარეს, ხენური აკაცს ვეწინი, ფართო ხრიალსი ბოლოვდებოდა. ეს ადგილი სახელო ამღისავლითაც ისე ძლიერად იყო დაქანებული, რომ როცა ფიცი წაღვით ამ ფიცილი დატვირთული ირთავდას მოაყენებდა, ქვი აკაცის სის ჩრდილში ცხენებს დასვენებდა, ქარს ამოღებდებოდა, მერე ხრიალს ვახსენებდა და ყუფილით და სახარის ქვეთი ადამიროვ ძლივს აქვნიდა სი ტვირთ.

შეიძლება ძია ფიცი ცოცხა ხეხვის იდგა, მაგრამ მესხებებსა მისთვის ერთი უნდა მხამობა მხლის და შერბობა და შერბობა მაღალი. ნამეური, ვეწინადადებოდა ვეღვლებოდა ვეღვლებოდა.

იყო ბარბოზი

თბილისი
რედაქცია

პაოლო იაშვილი იყო საოცრად მომზობილი. არსიტული ნუნების ადამიანი ეს გვიხვავდა მისც. მას ჰქონდა დახვეწილი, გაჯაჭვებული მანერები და იყო გულელი, კეთილი და ხელგამოწეო.

მისი ლექსები — ძალიან მავრილია. საესეო შიშით და სიციხის წყაროებით. ეს ლექსები ახლომდებარე ჩვენს სულს, ენაბუნდ მას რაღაცა ფაქონისა და გმირობის, თავანწროისკენ. ახლა ეს მოგონება დიდი მგვრის, მაგრამ მშინ. ახალგაზრდები, ამ ლექსებში რომ ეისმნდით, სულ იმას ფიქრობდით: რა გმირება ჩავიდნით. რა გავავითო ისეთი, რომ ქვეყანამ დაინახოს, სამშობლომ თავისი დირსული შვილები გვიწოდოს. იქნება ეს გულგებელი, მაგრამ ლამაზი ტრულე იყო სელისა, ვინაიდან როგორც ჩემთვის დიდად საყვარელი პოეტი და ბერძენული ამბობს: მრავალჯერ მრავალ ხელბობათა და ხელგუნებათა შორის, ადამიანის სულზე ზემოქმედებას რომ ახდენენ, არ არის ძალა უფრო კეთილი და უფრო შეუზარალებელი ვიდრე პოეზია.

პაოლო ფლობდა პოეზიის დიდსა და კეთილ ძალას, ისტორიულ გამობრტვება მას სრულყოფილი და უნაყოფი ფორმით. მოკვებით, როცა მე მსახიობი ვაბდი, არაერთხელ მომიხდა კონკრეტულ კავთველი პოეტების ლექსების წაკითხვა, მათ შორის პაოლო იაშვილისიც. მე მუყარდა მისი ვაჟკაცი, ფიჭვხა დახვეწილი ლექსები, საესეო ზნეგანი ძალით.

თავისი შემოქმედი თვითმობობი პოეზიისა, რომელიც ექვსი ვაჟკაცი გუხვს. პაოლო ყოველთვის პირველი მივსალმებოდა ყოველგვარ ახალს, გახლებულ შემოქმედობებს წამოწყებას, მხარს უჭერდა და ემხარებოდა მას. მრავალი ახალგაზრდა პოეტი (და არა მარტო პოეტი) თავიანთი შემოქმედებით ზრდით დიდდ აზიან დაუღლებული მისცან.

მე ზნრად მიმდებოდა პაოლოსთან ახლოს ყოფნა, ვინაიდან ის რუსთაველის სახელობის თეატრის მუდმივი სტუდნარი იყო. არაერთხელ მომიხდა მისი გამოსვლები მრავალკოხტოვანი აუდიტორიის წინაშე, როცა ამ თუ იმ დღის შესანიშნავი თარაის აღწერიწვადი. ეს იყო შესანიშნავი თეატრი, ლაბორატორია ისე მწარწინაულად და ტემპერანტად, რომ დარბაზი ზანარბედა ტანსაცმან. ის იყო ნაწილები პოეტებისგან: მისი მღვირი ბარბოზი დარბაზში ჰფარავდა ყოველგვარ მხარს. მაგონდება ერთი ეპიზოდი. მაგრამ აწვლავდით ვასაგები რომ იყოს, სპიჭითა იორიდა სტრატე ვიჭავთი იმ დროის ვიჭავთებზე.

1922 წელს ქართული თეატრის სათავეში ჩაუდგარსიტული საქართველოში დაბრუნებული დიდი რეჟისორი კოტე მარკიანიძე. მისი მოსტული თეატრის დაწყო მანამდე დაკვირვებულ ძველ ტრადიციების მირფესიანი რღვევა და მმავრი ზატაცვა სენტიანი ხელგუნების ახალი ფორმებით; თეატრის ახალი რეჟერატორი შედგენილი იყო ისე, რომ ითავალიწინებდა ახალგაზრდა ძალებს, რეჟისორის მთავარი აქცენტი მათზე გადაქონდა.

ძველი ინტელიგენციის ერთი ნაწილი, კოტე

არ იყოს, სტუდენტურად უძეკრება ამ სიახლეს. უმკაცრესად უნდა ფარავდა უფროსი თაობის მრავალი მსახიობი. თვით თეატრის და თეატრის რიგველი უმსახურეო დასაბუთი იყო და ბოლოს, 1924 წლის 29 იანვარს ჩვენ მმავრი ურთიერთ შეტაკების მოქმეტი ვაგებოთ.

ამ საღმისი თეატრალური ახალგაზრდობა, რომელიც ვაერთიანებულ იყო კობახიძის „დრეჯიტი“. გამოვიდა დეკლარაციით, რომლებშიც მოკმეული იყო განახლებული ქართული თეატრის მრწამსი. უნდა ვილაიროთ, რომ დეკლარაციის ტექსტი (არსებულად სპირო და დროული) შედგენილი იყო ძალზე კუდად: მასში სჭარბობდა რაღაც გამოწვევი, თვითდაქრებელი ტონი. ეს იყო სერიოზული შეცდომა, რომელმაც შეშფოქილი ძალიან ვაართულ თეატრის ცხოვრება.

მოთქმათქმება იმის თაობაზე, რომ მსახიობები ამახვილებდნენ რაღაც ექსტრაორინარულ გამოცეგას, გაერკვება ხალხში ვაყოლებით და ვიდრე ელდე ნაწილად დღე მოაღწევა, რომ ისაღმისი თეატრი ხალხთა ვაგებოდა იყო, პარატრის პირველ რიგში ისხდნენ ძველ ვაგებოცის წარმომადგენლები — მსოციანი მწერლები და დრამატურგები, ქართული სცენის კორიფეები, რომლებიც ვაჯავ ხანია ვაჯავ გამოდიოდნენ მათეატრების წინაშე.

პირველი იარუსის ერთი ლოვა, მარჯვნივ ყოფილი — ცისფერანწვლებს. ისინი, როგორც კეთილდღის კორექტორად და თვადპერორად იქცეოდნენ.

მესამე იარუსის ბალკონზე მხარობდნენ ახალგაზრდა ფუტურების ტონი, ათამდე კაცი. ჩვენ უამოკითხოთ: ისინი ყოველთვის და აწვდნენ ექვსდებულ მესაფერი შემოხვევას ცხარე სტუდენტური ეწნულაობის ასატება. ჩვენ, სტუდენტები მიუძღუნული ვიყავით მარტხედი იარუსის ლოვაში. თამადა სპეტაკი — ბენეანეტეს „ინტერესთა თამაში“, ძალიან რიგინაწვლად ვაღწევიტული მარჯანოვიტის მიერ.

მეორე აქტის დროს მათეატრებულ დარბაზში მოუღებდნენდი აინთი სინათლად, მთქმედი პირები ვაქვადენდნენ სხვადასხვა პოზეზში; მსახიობი, რომელიც ასრულებდა მთავარ როლს, ვამოვიდა ავანსცენაზე და ემდებოდა ენსტით ვაგვალა რა გრძელნი გრანინდ, დაწყო დელერაციის თეხიბობის ციხება. მასში იყო შეფუერებელი, არასასამოინე გამოთქმები ძველი თაობის მისამართით. ამ ფრზებს აქ უარს მოვიყვან. დეკლარაციის ციხობის დროინდელი გამოკვიდნენ კობახიძის დანარჩენი წყურები, დადგნენ მწყრივად და ურთიერთვადახვეულებმა დაწვეეს ძველი წარმართობის დროინდელი მისს ჰიმნის „ელილი“ მიმართა... ეს იყო კობახიძის ჰიმნი.

დაწყო, მაგრამ მათ დაწყო... თრატის... რა იყო ის დამთავრება, წამოკვიდნენ მათეატრებები აღვიღებდნენ. ყვიროდნენ, უსტევენდნენ, ფიჭებს ადრეკვიდნენ... ერთნი ტანს უსტევენდნენ და იცნობდნენ, მეორენი — აღმფიეთებულნი აცხადებდნენ პოეტებს. მესამე იარუსისდნენ ფუტურისტებმა ფუტურისტ ჩამოყარეს, რომლებიც მათი ლიტერატურული პოზიციის იყო ვადამოკმეული. ისეთი მხარე იყო დარბაზში, გვერდობდად ენსაცვა თეატრის ქვრი უნდა ჩამოინტერესო. დაბ-

ნელი მანიფესტანტი ვაიკცემული შეპყრებდნენ ერთობრებს, თრატორი ცილობდა დარბაზს დაწყნებას, მაგრამ არაფერი ვამოვიდა. დარბაზი ბობოქრებდა.

და არ, ექვსი თანა კობახიძემა ჩამიობინა თრატეტრის თაზე ვადგებულ ხილეს, ჩამოვიდნენ დარბაზში და აქედან სცენაზე აიყვანეს რესპონდენტის სახალი არტისტი, ხანდაზმული ვასო აბაშიძე. ახალგაზრდები ვარს შემოვიხვენდნენ მას, დარბაზი საყვარელი არტისტს მხებრვალ ტრამით შეხვდა. თვითონ კოტე მარჯანოვილმა დემონსტრაციულად აკაცა ხელზე მოხუცს.

ყოველივე ამით მანიფესტანტები ცილობდნენ დაწყნებებითა ვაგებოლები მათეატრები, რომ ისინი მათზე ნაწუხად ზოდი სცემენ თავევას წრისხელას სახლოვან ტრადიციებს, რომ დეკლარაციის ეს მობოლი „მანიფესტაცია“, ასე ვთქვათ: „ლიტერატურული ფორმა“, და პირდაპირ ახარა არ უნდა ვაგვიფიოთ. მაგრამ აწვლავდით ექვს ამო იყო. დარბაზში მდებარება ვაწვლავ გრძელდებოდა.

უფრად საიდნადაც, ზემოდან, ელაცის ქუჩის მისვასა ხმამ დაღარა ის აუტანელი კოიკოსტორი მხეარა:

— ვაგმარის საბჭოთა თეატრის ახალგაზრდობას ვაგმარის ახალგაზრდობის ვაგებულ შემოქმედების არსს გვეყვავდა ერთი ადგილის ტექნაქვა ახალგაზრდობა.

დარბაზში სიტყვები ჩამოყარდა. ყველას მხერია მიმოხიბული იყო პირველი იარუსის ლოვისკენ: იქ განჩიბილილი ოლიმპიკოები იდგა პაოლო იაშვილი, მისი თვალები ციცილად აფრქვედნენ... აჯარ მასუსუნი კიდე ვარ ამობდა ის, მასუსუნი მობოლი როგორ იქნება ტანში მისი მისამართი. პოეტი ოსტენ გროსშული შედგა საყვარებელ და დაწყო მისი სიტყვა, რომელიც მიძღვნილი იყო ვანახლებული ქართული თეატრისადმი. მას უფრადღებით უსმინდნენ და არ აწვევებინდნენ. მათეატრებულა დარბაზის ვაწყოიბილუმა მნიშვნელოვანი შეიცვალა. მხეირი შედარებით მიწყნება „ცისფერანწვლებმა“ დატყვევდა, კოსტუმების ვაწყნება. მანც, ინტერესთა თამაშის მესამე აქტმა ისე ჩაიარა, მათეატრულს მხეირი არაფერი ვაგვიმა. დარბაზი ფუტურების სესავით ზუზუნებდა.

სამოსტუმო პაოლო იაშვილი არც ერთხელ არც კითხვა თავისი ლექსების კრებულს. ამის მიზეზი იყო პირველყოფილს დიდი მომთხივნელობა თავისი შემოქმედების მიმართ, და მეორე ის იყო, ის ვერ შეძლებდა შეყვარება სხვადასხვა ძვრანდებში და ვაგებებში დაბეჭდილი ლექსები, რადგანაც შევად ნაწერს არ იტყუებულ, დაბეჭდოლს არ არ ინახავდა და არც ასობოდა სად რა იყო ვაწვევებინებო.

სამოცარი იყო, თუ როგორი უფრადდელად ფანტავდა ის ამ მარჯანოვიტის მწიბობებს. პაოლო იყო მწყრივადი იმპროვიზატორი. ამის თაობაზე თვითონ მოგვხებოდა წყურე ოლი კრინდენტი და კორინე ჩუყოკისი მისი პოეტური კალამებუბი. ეპიგრაფები, ერთნართად ვინგმამახვილურად ძვრდნენ, როგორც ქართული იყო რესტულ ენაზე.

* დასაბრტული. იხ. „დროში“, № 4.

აქ მას ნაძვილად ბადალი არ ჰყავდა. თვითონ ის მათ არავითარ მნიშვნელობას არ ანიჭებდა, არასოდეს არ იწერდა, და მხოლოდ მათი უმნიშვნელო ნაწილი გადარჩა.

კორიე ჩეკოვსკი თავის მოგონებებში წერს: „მეგობარს როდი ისტ, რომ ეს შესანიშნავი ქართველი პოეტი ისტატურად ფლობდა რუსულ ლექსსა... მე მას გავიციე მწერადათ პირველ საკუთრო ყრბლობაზე. უფრადღებო გადფურცლა ეს ჩემი „ჩუკოვალა“, მან ჩემთვის განსაკიდრბული სისწრაფით ჩაწერა მასში ექსპრობტი ქართულ ენაზე. დიანხა რა, რომ მე გულწაფულად დაუარებდი ჩემთვის გავგებარ სტროფებს, პოლომ იმ წამსვე გადათარგმნა ლექსი რუსულ ენაზე და ბოლოს მიაწერა:

Перевожу вам эти строки
На несравненный русский лад, —
Поэт мой любимой дочки,
А для меня — весь Ленинград.

აქვე მოვიყვან პოლო იაშვილის ერთ გამოკვეყნებულ ექსპრობტს:

**გორაკი ღვინობის ასულებს
ფიოსი და თინას**

მამა თქვენი ლექსების სარდალია, პოეტი, ოქროების მშარფელი, და სინდისით ისეთი მართალია. როგორც ოში გაყვითლი ქართველი, ტველურად მუდამ გულგაშლილია, არის აღდი და არავის არა ჰყავს, მისი უღბი — მისი ორი შვილია ქანსალი და მგავრ ჩემის ბარკა. განაზრადით იყოს თქვენი მზღებელი ყვავილები საქართველოს მიწისა. კვირაობით ხალხის გამაზრებლებო, ასულებო პოეტ ლინობისა!

თბილისი. 22.III. 1927 წ.

პოლო ნაღრობის დიდი პოეტოფიალი იყო. მის ფართო ბანიში რტმშვევის ქუჩაზე (ახლანდელი ჭავჭავაძის ქუჩა) მუდამ დინახავდით ჩოთან მონადირე ძაღლებს. პოლო არ იღლებოდა მათი მოვლით და წვრთნით. ძაღლ ავიდ რომ გაუხდებოდა, პოეტი დიდად შეწუხდებოდა ხოლმე. ვერ იტანდა მომადკადვი ცხოველების უურებებს და სსსოწარკველილი უხბობდა თავის ცოლს:

— თმარ, მიშველეთ! ჰერა ყველაბა...
როგორც კი გავიხდებ თმარის მის ძახილს, მიეშველებოდა დაზნებულ ქმარს, აიყვანდა ხელში უშველველ ძაღლს, გაყვანდა აიყვანდა, სუფთა პაერზე, მოიყვანდა გარბინობაზე და თუ შეეძლებოდა გადარჩენას, მერმე თვითონ დიღხანს უვლიდა მას.

პოლო იაშვილის შემოქმედების მიმოხილვა ჩემი თმმა არ არის. მაგრამ არ შემოძლია აქ არ გაეხსენო პოლისი ერთი ლექსი „სამგობისათვის“, რომელიც პოეტმა 30-იანი წლების დასაწყისში გამოაქვეყნა. ეს ლექსი ნათლად ადასტურებს, თუ რამდენ რძად იყო ჩაჭრილი პოეტის გულში და მუდმივად იფიჭო და ზრუნვა შრომალური მგავრის აყვავებაზე, სამგობის უღანბოდ ქვეული მიწის გაყოცხლებაზე. მიოვიყვანი ადიღუმს ამ ლექსიდან:

მე ვარ მოსოველი და დავიწყე პირველ დღესაც
საქმე დაშვარი იოტამდე ჩემი აზრისა.
ასე გალიან სამუშაოდ, როცა სოსსავენ,
ან თუ რავეკვამა ცხელი ჭკინის ზოდი დასრისა.

ჩვიდმეტი წელი პოეზიის ერთი მედგარი, სხვადასხვები ქართულ ლექსის ერთი არსნა, ასეა ოროსოცი წელიწადის ზღაბზე შემდგარი სამგობის დრძამა, სამგობის ხმამ არ მომასვენა.

იყო ტკივილი, იყო ეჭვი, ხშირად შეზინდა. მეტირობაში ვამტყობდნი ჩემს თავს ადიღოდ. მაგრამ დასტურება დე მოსოვის დემეშობილი უმიღობის მიღებებაც გააბათილა.

უყვე გადაწვდა! გაყოცხლებმა შენი მთავრობა აღსდები, მიწავე, უხვიათი მოვაცო ყველა.
სამი წლის შედეგად თფოთული შენი მეყველი ყანგნის და ბაღუმს, მდიდარ ბოსტანებს დაუთიბონ ქვეებმა!

სიონის კანხალს შენთვის წყალი არ უზოებდა.
მარტყოფის სადგურს ელექტრონის ძაღის მოცემა,
ავაფურადონ, გაგამდიღონ ცხვართა როგებმა!
გვეგის ხარობში აღდგენილი ჩემო ოცნებმა!

პოეტის ოცნება დღეს ხორცშესხლება. საქართველოს დედაქალაქის ახლის ლაღად იჭირებო მან თბილისის ზღვის ცისფერი ტალღები. გაიქვიანა საწრეყვი არხების ქსელები, რომლებმაც ვაეყოცხლეს და ააყვავეს თვალწმინდებელი მიწველები.

განსაკუთრებით ნათლად დამამახსოვრდა უკანასკნელი შეხვედრა პოლისთან. ეს იყო 1935 წლის 14 მაისს, თმარობაზე. იმ დღეს ჩვენი მანებე დიღაძელმა ხალხმა მოიყარა თვით აქ უყენეს მახსიობები, მწერლები, მხატვრები — როგორც ჩემი, ისე ჩემი მეუღლის სანდრო ამბეტილის მეგობრები. სუფრაზე თმადლდ პოლო იაშვილი იყო. როგორც ყოველთვის, ის იყო ბრწყინვალე და საზრიანი, იფრტვეოდნენ მისი ექსპრობტები, პოეტური კლამბერები; ამით ის იწვევდა საყოველითო სიცილს, გამოყოცხლებას და საძახუბო რბულიებს. მის გვერდით იქნა ტიციან ტბაძე. მას ლია ნაჯრისფერი კოსტები ეცვა, რომელიც მვიდრიოდ ეცრა მის ბოლო წლებში რძადე ჩასუქებულ სხეულს. იმ დღეს ისიც კარგ განწყობილებზე იყო და პოლისს ენამახვილობაში ეთიბრბოდა.

შუღამისას, საქეტყალის დამთავრების შემდეგ, შემოგვეპატნენ ჩვენი თმარის ორკეტრის „სასანდარის“ მუსიკოსები, დაიწყო ცეკვები — „პართოლი“, „დაღლი“. მხიარულდებოდა თავის მფვევგაღს მიღწევა, სანდრომ და პოლომ თმებე ბოთლებით კრტყოფის ცეკვა დაიწვეს. როგრაზე სტუმრებზე წავიდნენ, დარჩენ მხოლოდ ყველაზე ახლო მეგობრებს. ყველა დიღლა, მიწუნარდა. მე ჩაავტე რძად, სანთლების მოიციმებე აღი რაღად ლირიულ განწყობილებას ჰქმნიდა. აღარ დაეგვიანა. ფანჩრების ფრღებში აცწვედა დილის ვარისიცილის სინაღდ, პოლო საგარტებში იქნა, ჩვეუ ავეიოქვანი უცხტეობი. პოეტი თავის საყვარელ ლექსებს იხსენებდა, იხსენებდა განწვლილღლებს, შფოთიან წლებს.

ეს იყო ჩვენი უკანასკნელი შეხვედრა.

სდის ჩანჩქერებად
მისი ისტორია
და ნიღმურ
მონას ოქროს ხომალდი...
აქ რაღად იქნებოდა
საზღვაო,
სუფი პრილი,
უცხვი მოავლის...
ცხრა ზღვის,
ცხრა მისი და
ცხრა ცის სულია,
რომ მანქნარებს
დღვთა მწვერვალებს.
წინაპართ
სუნთქვით დანახლლია,
ხატობა აქვთ
თუ ხიზმარს ხედავენ.
უამო სიავე
ქარბა გახვეტა.
კავკასიონი
შოთას წინაა,
მან წამოიჭობე მთათა
ანხანი,
ბუნების ხეღლი
წანადეარო...
კავკასიონსაც
შესოსან უვლია,
გაუტრია დღვროს,
ასანდაც...
შოთა ჩრთხველი
დავარეულია,
თუ იაღმურზე
მწერობს
მასანბლობს...
შემწოსილა ძველიც,
ახალიც...
დგას საქართველო —
დანბი ბუნების
და მწვერვალებად
მას ახტავა
ჩვენი გულები.

ხრობლის ხახლი სხეომებ

„კავკასიამ“, ხორბლის ამ ახალმა სახეობამ უკვე სსსრფშში დიდი წახელი. მოსოველმა უკვე იცის, რომ შირაქში წითელწყაროვლას კოლმებურებებმა, რომლებიც ამ ნორბალს მასობრივად თესავენ, გასულ წელს მიღეს მამადელ არანსული შოთავალი. „კავკასიის“ ბოლოვანს ცნობილია სულქეთსონებმა, აქაც. 3. ლუციანენომ მასვე ეკუთვნის ხორბლის შემოყვანება სახეობებში „აფროსი“ და „უღბი-1“.

სწავლობენ ამტკიცებენ, რომ ხორბალი თითქმის ყველაზე ძველი სასოფლო-სამეურნეო კულტურაა. მას ვერ იხსენებ 65 საუკუნის წინ სოსიდნე შეეჭრისა და აქაღის ქვეყნებში. დღევანდელი ერთკის ტერიტორიაზე. მას შემდეგ ადამიანი სულ იმის ცდაშია, რაც შეეძლება უფრო უხეშოსაკულიანი ჩომა გამოიყვინოს, რომელიც ყინვასაც გაუძლებს და გავლასავს.

აკად. 3. ლუციანენომ სოფლის მეურნეობას გადასცა ხორბლის კიდევ ერთი ახალი სახეობა — „ქრანდორბი-39“. ამ სახეობამ დიდ გამოცდებს გაივლო. ქრანდორბის ოქობის იმ მიწებზე, სადაც დიდი ყინვასა და ზაფხულიან გავლასთან „უღბი-1“, „აფროსი“ და „უღბი-39“ მოლონობდა, „ქრანდორბისაგან“ მიიღეს ჰექტარზე 20 ცენტნერი მოსავალი.

მოთხრობა

ბავშვთა სწავლებლის

ქართული

გიორგიშვილი

ავტობუსის გასვლას ერთი საათიც აღარ აკლდა, რაც სულანი სადგურში მივიდა. სხვადასხვა მარშრუტით მამაკაცებს ის ვინაღმანად მოხდებოდა მგზავრები, როგორც ფურცლები სკებს. ზოგი უმიჯნოდ დაილაღებდნენ აქეთ-იქით, ეტობოდა, მათ ავტობუსი ჯერ ჩამოხდებოდა არ იყო. სულანმა სადგურში მიხედვისთანავე მოკრა თვალი ცისმარას და შეუმჩნეველად გაუღმა; ქალშვილმა ჩემოდანი ავტობუსში შეიტანა, თავისი ადგილი მოძებნა და დაჯდა. სულანმაც დაბინავდა თავისი პარკი ავტობუსში და ისევ ძირს ჩამოვიდა, გახეთის საუღლად აიჩრქოდა წიხლებს, რომ წინ გაყვანილად უდგა. სულანი არ მოლოდინ მას და დაიხანა, ბედს უმალოდა, რომ ამ კაცს ცისმარა ვერ ზედავდა.

— შე მაინც მოვიდა და არც თუ ისე ხელყოლილი, — თქვა ვაგნთან და პორტფული გაწყოდა.
— რა არის ის?
— ფული. ორი ათასი მანეთი, შენი სახლის საფურცელი, დანარჩენი ფოტოები გამოკრავს. — ჩააღდე გამოშვებულ, ამდენიც არ ღირს ის პატარა ქოხი. სად უშოივ?
— ვისი მიღეს არ შეიძლება. სწორედ იმათ ვიშპარავს ზედს. მოდი ავიყო, — სულანი ერთ კუბურში მოიკანა და პორტფული ჩაახდო. — გასწვრივ, თითო შეკრახი ასი მანეთია. მაინც ვაღა-თავიდე, წერილი ფულია და ხომ იცო... ცაიდე არავინ ამოკვიალოს.
— ჩემს პორტფულში ჩავედ და პარკი შევიჩაახე, ვერ რას მოხდებია.

ბუფეტში შევიდნენ, თითო კონია დასხმევი-ნეს, მერე ჭიქა დალიეს, კიდე... და სულანი ავტობუსში ავიდა.
განვიპო თ თავისი მანქანა მოძებნა. ხანამ ავტობუსი დაიჭებებოდა, იყო ერთი ჩოჩქოლი. ბუფეტში მგზავრები ვახსენებელი იდგნენ და ულოთობიანს ვულისწერომახა და ბუღალრს გასულენი თამბაქო. ზოგ მათგანს ადგილიც უშოვნა — ორ სავარძელს შორის ფიცრის ნაჭერი გადვდა და ზედ ჩამოქდაჩოცო.
დაიძრა თუ არა, ავტობუსი თითქოს უფრო გაფართოვდა, ფეხზე მდგომივენი სადაც მისდნენ და მიუხრდნენ.

— დაიხანა ის კაცი? — ჰკითხა სულანმა ცისმარას ზოგა ხნის შემდეგ.
— ჯიდაც არ შემოხდავს, თავი დაბლა ჩაქინდრე და ლურჯი სტერისასიცი მივიდე, თითქოს კბილი გტკიოდეს...
— იმანაც ვერ შეგინანა, — სიცილით უთხრა სულანმა. — კარგია, რომ ცალ-ცალკე მოვიდეს. ავტობუსში წულით მოკრე ვაივლიდა და უცებ ისე ჩააუყურდა და შემოხრიალდა, რომ ხანგრძლივად მგზავრები ერთმანეთში აირ-დაირია. ვილაყვიან შეპოვებრეს; ზოგნი დაბლა გადაყენებულ ბარკში ავაკურდნენ; ზოგნი ვიდაც თავს ისინჯავდა, ჩემოდანი რომ დაეცა; ერთმა უწეწურადაც შევიკრებოდა.
მანქანა მთრავლი კაცივით, როგორცაც გვერდულად შეტეოდა, წაბარბადა და ძლივს გასწორდა. შოფერიც თითქოს დანაშაულის გამოხსენებით თუ მღელვარების გამო, ჩაღიო ჩართო ადამსკაღურ ბოთლის გაღმოსკვდნენ. მუსიკის ნიჭზე მგზავ-

რებს ერთხანად თავშეუცავებელი სიცილი აუტანდა. სულ ზოლი რიგიდან ერთი გრძელდომიანი და წვერიანშებული, შწითური წელი ერთხანს თვითონაც ახვეა პანგებს, ეტობოდა. სურდა ბუმბობაში ვეღებარებინა — ეს-ეს იყო გვერდი რომ დაეცოდა. მანქანის ჩააუყურებისას იგი ავღიკლდა ისე ავარდა, თითქოს ქვემოდაც წიხლი ამოკრესო და უკანა კარების ჩასწვრივ საფეხურებს შორის მიტეცილი ჩაეცა და ჩაიქუნა, მალე მუსიკამ გაართო აფორიკებულ მგზავრები, უკვლა სენება იქცა. ტკობა, შოფერიც მიხვდა, რომ კარგი გამოხსენალი უნდა, ხანს აუწია.

სულანი ჩემოდან თვალდები ვაღვრებოდა ცისმარას, რომელიც ზედგებოდა ვაგის გრძინების და სიამოვნებისაგან ფერფურს ჰკავრავდა.
ქალქის უკანასკნელ უბანს რომ ჩაუტოვებოდა, კბამ მანქანას წინ გადაურბინა, ისევ ერთი უფსახტობის მგზავრები:
— რა ნაგის დღე გავვიფიქრე! ეშმაკა წაიღოს.
— აუბს, ალაქ! — გაისმოდა სადაცუ შუა და გილიანა.
— ცინორში მივიღე! — ჰკითხა ერთმა ლექმა სულანმა.
სულანმა კითხვა ვერ ვაიყო და უსიტყვოდ შეტედა წინა სავარძელზე მჭდომ ლექს, სიგერა რომ მისცემს ჰქონდა მიღრცეული.
— ცინორი? — უკვად ვამეორა ლექმა.
— არა, უფრო იქით მივიღე ვარ.
— კახეთში ცხოვრობ?
— არა, კახეთში არ ცხოვრობ. — სულანმა შეტეკო, რომ ლექსი ლაპარაკის სასიამოვნო იყო, მაგრამ ამ უაზრო მასლათს ის არჩია, გახუტო ვაღა-ვთავაღებოდა. თავისი საქციელის უტკობობა მათხდა იგრინო, როცა მოსახურებ შეტეხუნდა და ახდაღებო გასწორდა. იმ ლექმა მალე გვერდითი მჭდომ მეზობელს ვაუბო ლაპარაკი. მეზობელი ვარეტი იუყრებოდა და თითქოს უტრადებდა არც უცვლდა, მერე რაღაცა უთხრა ღრწინი და იმანაც ვაჩუქა, მირჩეოდებოდა ლექმა ის არჩია სხვა რამ საქმით შეეცა თავი, კიბიდან საცეც დახა ამოიღო. ვანსა, ვაუღულე პარს დახა ვაგისწავა და ფრჩხილების მოქნა დაიწყო. ახსავ რომ მორჩა, ერთხანს დაღვრებულ თვალებს აქეთ-იქით აცვიტდა. მერე ტუპის საუღლად ჩინა ვაგმობოდა, იქიდან საგზაოდ ამოაღოდა და საუშეს შეუდგა. უხადლობოდ იცოხნებოდა, ისე ულახაოდ, შებერსო კი მადას დაეკარგა. სულანმა ვაგმობი მხოლოდ სათაურები ჩაავთავიფრა; სანდებტესო ამოფერი იყო. თითქოს მოითმინებდა არ უკნებდა, სანდოთხებდა ვაგის თვალს გადავალვებდა. რაღაც მოსესრულვანს გრძინებდა. თვალდები ეწვედა და აღმუსრბანვანს ახუტის ვარკვეცი უქიდა გრძინობ. და თანდათან როგორ უფრებოდა სახელი ძარღვებში. უფრებდა ვიქცა ცისმარასთან უკვლავ უფრო საცუტესო რომ ვიღერე აქამდე უთქვამს ვისხვისხვეს, ის უსახვრდოდ ბედნიერი იყო, მაგრამ როგორცაც სხვებთან თავისივე ფიჭებისა.
— ფანჩიბად ხომ არ ვებერებო? — ჰკითხა უცებ.
— არა, დობილი მიზეზი ცისმარამ და უკვლავ სხვებზე ვაიწორება.
— იქნებ გზათ?

— სრულდებოდა არა კიდეცა რომ მშობლებს მოითმინა სოცის.
— სკველი მაინც არაფერი ვაქცეს. — სინანულით მოიჩივდა.
— მაგდომ არა, მგზავრობის დროს არ მივარავს!
— რაზე ფიქრობდი?
— თითქმის არაფერიც. ქალკაც ვაიკებოდი.
— გული გწუხებოდა, ცხადია.
— არც იმდენად.
— საით მივგზავრებინო, რა უთხარიო ღღას?
— მივწერე მემოცი. სადურვიდან უკვად ვაგზავრე წერილი.
— სადურვიდან? რა გეჩქარებოდაო, ჯერ ხომ არც ვიცო, სად დაგბინავებდი?
— ნახეთ რა მივწერე...
სულანმა ქალდობ ვამოართვა და ვაგითო, „ღებრფასო დღილიო“ ვთხოვებო. მივეციც სხვა-რეულ ადამიანს. ვიცი ჩემი ბედნიერება ვაგზავრებს, ამბობ ვერს სასწრაფოდ. ოღონდ ვერცერთობით ვერ ვაგვკვებობ, ხალკუნერი, თუთიანია არ ვიცი... იმედია, ახატებო შენს თაყვანებს. ვაგცხი ბუცის მარად მოსიყვარული და მაღლები ცისმარაა.

— იციდებ ეს საქორწილო მოგზავრობა ვანსაკუთრებოდა და დავუწერაო ზედა იყო. — ჯერ ჩუხილი უთხრა სულანმა ქალშვილს და წერილი დაუტრიალა.
— მო, სხვავეთლო, — უხმოდ, ტურების მოძრაობით მიხეც დასტურე ქალშვილმა.
— ზოლო ვანსაგებო ავტობუსიდანვე წავიდე ვინ მომეცება მამას ბოტროში და ხელს მოვაწერიო, — თქვა ვაგმა.
— ვანს ეს შეიძლება?
— უკვლავიერი შეიძლება, რაც ვაგეს ბედნიერების ხელს შეუწყობს.
— ჩემდა, უტრადებლას ვაიკვეყენ, უტეხობლია... შენსწა ვაქვამ.
— უხერხული ის იქნება, რომ ამ ყველაფერს მაინცხეს სიხარული დავუბოლო.
— რა იციო, რომ ეთოთლები არაიქ?
— ახლა უკვლა ეთოთლები მარაია.
უცებ მგზავრები ერთ მხარეს ვაიკოფინენ და სიცილი ბარბანის საჩუქრებს მიანუღვინენ. ავტობუსმა სულას უღლიო, წინა მანქანას შოფერი აუვიტრებდა, მაგრამ ვერ ახერხებდა გზის ვაიკვლვას. გზის ორთვე მხარეს ჩანწერილებო მანქანები იხედნელა მივარებოდა, თითქოს სარკისთან მიხედვდნენ. მაგრამ თან მხიარული შესახილვბი და სტეპან-ვილილი ვაიხობდა. სწორედ გზის შუა ეტობოდა სახვრდო აწეულიყოდა და ხან ერთ-ერთ გვანდარბოვებოდა და ხან მთრებოდა. იგი სრულდებოდა არ აქამდე უტრადებლას ხალხის აურთავო, თავისთვის იძლეოდა ვანსებრება და ისეთსავე უსატყვისებებლობას იჩენდა მიუხერხებელი მიმართა, რა დაფიცებდა მათგან მჭონა.
— სადალი ვიცი, — ჩაილაპარაკა იმ ლექმა, უხოსიდან რომ საუბრებოდა.
ცისმარას სიცილი წაქცა.
— რაღაცა საწყულო? — სული რომ მოითქვა, ჰკითხა სულანს.
— ჩას რამა, შეეცოდა.
სულანმა მზრებო აჩრქა.
— ცისმარას მიხერხებლობა ვაუწეროა სულანს

ავიერული შიშველები მალსტუბი. ვაჟმა ერთხანად შეაფიქროს თავი 'გიბონს'.

ცისმარამ თავი ფანქარსკენ მივდა და თვალბერი პილილი. სულხანი გაუმრავლდა იგი, ერთი წუთი წაჩრდილობდა. რომ ისინი მარტინი იყვნენ, ხედის ანაბრა მიტევებდნენ. უბინი იყო. ...აპირნდება ისეთი, რომ ნახსენებ შეგავსებლობა. ამა არ იქნება, — გაიფიქრა სულხანმა, — ამ სწორიდან ამ ნახსენებებს ცის ქვეშ რომ არ დაგვავიძულო პირველად ვეღვ, დროს რომ გამოვხატავ, ცისმარამ დამან ტანსაცმელი დევილი. რაც შეიძლება, ვეფიქრობი ანაკეთი; მერე შევძლებას და ვეფიქრობი. ცემო პრეტენციას ვეჩვენებ. ალბათ, ბიზნესი შევიძლებ ავაღმყოფები. ცოტა უსაჩუქროლი კია გამარჯვების ადებთ, მაგრამ თუ ძალიან თავს გამოვიყენებ, რაღას გავაწერო ისე უკ, კაცობა რომ თავის, ექიმის ეფიქრობდნენ ციკრამ ქაშაქობის სავსე-სავსე ხედვების სახით უნდა დგულობდნენ. უკუაქედონად ექიმის სამართავობა არ აქვს. რომ ავაღმყოფს გამართავს ფულში... ცისმარამ პირდაპირი არ უნდა აქ ჩავადგი, ფეხებთან, მაგრამ რომ არ ჩანს? ში. ავე. მაშლა თორავ შევადრევი!...

სულხანმა ფილიბლით დაგმილი პორტფელი. რომ არ გაეფიქრებინა და... მსუბუქი იქნება. უფლებსა, ვაგაფიქრებდაც ენა მუცელში ჩაუვარდა. ერთი-ორჯერ ამაღ მიიპოვათარა ხელი ცარილ პორტფელში. სტემა, ეტუბო, მისი გაქცევა სახის ფურჯო ამოიკობრა და თვალბერი ანახსნა, ახა დავეგმარათ. არავინიყო, ხელი გაქცევი გაფიქრებულმა სულხანმა. ამის გახსენებრა არ იგარებდა, — დასკვნა, — ცისმარამ რომ გაიგოს, თლდა ვეძმა. შეწუხდება, ვეფიქრებთ თავის თლდა დაპარულბს და სიციხელბს გაუმრავლებს. უფელის ეს საქმეში მხოლოდ ენაშემოვნებას მიგავაყენებს. არც ცის, რომ შიგ ფული იყო. ისე კი უბინიანი, გაფიქრბილი-მეფიქრბი, მაგრამ არს ფიქრებდა. რომ ამდენ ხალხში ვინმე მის გახსნას დაგვადგევა? პორტფელი ისინი ფიქრბილად თავის ადგილები შეიძრობდა დაქვე. აღორძაქებულმა ახლავა ეფიქრბილად რამე მავაჭები — სულ უნდა როგმ ექვე კაცი ჩამდგარყო. კარების მხარეზე ნაირიკი ის გრძელ-ხანძარი და წყარბიშვებულბს ახლავაჩრდა იქნა. წუღან საფეხურბს შორის რომ ჩავარდა. მის გვერდით დგდნულთა კაცს ფეხსაცმელით გახვდა და მუბლბზე და ფულთა. ეტუბობდა ახალი ნაილი ქონდა. ეს მსუქანი კაცი ცოთიკი იზღუბდობდა და ეჭულბტობდა; მის მარცხნევი ძეგულბსკობდა და ამხმია კაცი იქნა, შავად ჩაუანებელი სახე ქონდა. ის ერთხელ პასირობს აბოლბდა; მანქანის ჩაქულბუნების დროს სწორედ იმან ისხნა გადაჯარდინსადაც დიდსეულთა და მეორე სიფრფიან ბიკის, რომელიც მამამ სადაურბად გამოსცდობდა და იმ ძეგულბსკობას ჩააბრა — ბოლო კარტებზე ბაღდად მოიქცნენ, იმავე განსწავრა უკლებში ირი ქალაქიშვილი ეტუბნულყო. ისინი ტყუის ციკობით გადგინენ ერთმანეთს. როგმც შავი თვალბერი და მრავალ სახე ქონდა, ირივე ფეხმარბილბო. როგმც ის კია, რომ ერთს მაშლა მოერე-ბული უკლი ამწვენებდა, მეორას კი, — პალტის საველოს ვერ ამოსცდობდა ისინი როგარც შემოიქცნენ, თბათინ ავაღმალბზე დასდგინენ და თითქმის მიიპოვათარულბდა მავაჭარბილბს. სწორედ იმ ქალაქიშვილებს წინ ირი კაცი იქნა. ერთი — ქეთა, მეორბი. იქებებდა ცერკ უკდათბინ-უკდათბინებტი წმლის მისი მეფარბი კი, რომ იტყვიან, ვარკვევული წმლავანების ჩანდა წყარი და უფროსი სულად ქონდა გაპარბული. ის სასაქილო ანელობდებდა ბეჭებოდა. ფიქრობ თავს აუკუებდა, მაგრამ შემოპილი სიციხელბს იფულბდა. ეტუბობდა ქალაქიშვილებს თქლდა უსმენდნენ. რაღას ეუბნის ანელობტების თქლს დროს წიოდებდნენ?...

სულხანმა სხვა მავაჭარბსსა დაავადრ თვალთ. ...ამ კრულ ხალხში ვის დაავადრ ხელი ვისი ცო-

დო დავილო. ვინ შევარცხენიო. ერთმა არამხადამ უკვლას მიმარა შევინა გამხდა. ახლა ეს მავაჭარბები ერთნაირად ეტუბებენ?...

ავტობუსი მომდევნო სადგურში შედიოდა. სულხანი თვალბს აქვი-იქით აკუცებდა. დამობდა შენეტრო ვინ ჩავიდა და ამის მილოდნობა სწორი იკნობდა. თოქის რაღაც იმდენ მანერ ქონდა, თუ მავაჭარბს არავინ გამოაუღებდნენ. მოდებდა ჩაბოთლი გამოავტება, რომ ავტობუსი იყო წითელი განრდებოდა. ავტობუსი გაჩერდა მარტო არავინ ჩანებოდა. ბევრმა მუხუცტ მანერა. ზოგი ავტობუსის მალბობლად იდგა, ზოგად სვირბობდა. სულხანმა მილოქის ოფიცერის მოქრა თვლი, რომცოც სადგურბდან გამოლიდა. წმარბი კოცმა მის შემდგომ შემდგომ გასწავრა.

— ბილეს ვინბი, უნდა შევარწუხო, — მიმარბა. როგარც კი მიხსნაოვდა.

— ბიანქერი, ბიბის ინსექტორი ვინმეში, — მილოდნულად გამოვიტბა ოფიცერი.

— ამ უბნისა მასსარბობო?

— დიას.

— ჩრებს ვინოვყო. ცული ამავე უნებობხვბა. გამჭურბლბ.

— სად გაჭურბლბ? რა წაიღებს?

— აი ამ ავტობუსით ვეჭავარბო. პორტფელში ირი ასის მანეთი მქონდა და უნებლობ...

სულხანი სხანსებოთ მოუყვდა მომადერის. რაც უნებდა.

— შეიძლებოდა თქვენს მეგობარბა კაცბა ამოლო? — კითხის ინსექტორბა.

— როგარც? არავითარ შემთხვევებში — გაქვირებულბა მიხსალა.

— შესანახად თუ ამოლო-მეფიქრბი, ამის თქმა მიზლოდა, — თაკი გამართლდა ინსექტორბა.

— არავითარ შემთხვევებში, — ისევ გაიბერბა. მაგრამ უკვე სხვა ციკობო.

ინსექტორბა საველ ჩაიხილდა წინაყვი ამოლო და ჩაიწერა სულხანის ანეცტორი მონახებები. ჩაიხი მიბეჭავებოდა და სკანბს მოკლდ შინარბს.

სადე კალბლბები ვაფორბინა... უკუდავებენ ამსათ წითი მონახებო, სულხანი კი შემობდა ავტობუსის გახვალბზე ვერაფერს მოასწავებო.

ავტობუსს გამოუკვები და შეიძლება ვინოვყო ფული. თუ ქურდი თქვენი მავაჭარბა.

— ოდღღ, მე არ მიწნა, რომ გამხაზურბს. უფრო სწორად, მე უკე გამოზრბინა...

— აბა, სტენარბა რა მიზერბდება?

— ბაქმე, რომ საცოლდ მომეყვბა, შეიძლებოდა ფული ვერკ ვინოვყო, საქონერბო მოგვარბობას კი ვაუგვარბებო...

— ვანახებო, თქვენ მიზრბადნობი ქველბერბი. ადგილი ვააკვიცი. რაღაცას მოვიფიქრებო...

მილოქის ფურცისი დეტებნარტი სმიპათორი ახლავარბდა იყო. ეტუბობდა თავის თანდაყოლილ მიზარბდებ გუნბსს თფიორზე ვერა ეტუბობდა. რაღაც სტიკიოვბული საქმე ქონდა ჩარბებულბ. უკლებს მოლოდინ სახე და ვანსწავრბებულბი წმლიმა თვალბერი წმლიოდად შევიზნებბდნენ და შეისლბებობდნენ ხლბდმ საქმინას სუბინის დროს.

სულხანი რომ ავტობუსში ავიდა, ცისმარამ ქერ ციკლე თვლბდა. მის მიხსნაოვებუბ თვალბერი ახლავდა და შესწავლა. ავტობუსი რომ დაიძრა, მილოქი მანერ გამოწინდა ინსექტორბი. უკანა კარბილბინ ამოსულიყო. მას ერთი მილოქილი და ირიც სხვა უფსო კაცი ახლდა.

— უნადრბება, უნადრბება, მომიხილონ, მავაჭარბი, მე ამ უბნის ინსექტორი ვაღმავარბი.

— იარღლი ვაჭვო? — ვილცამ დაყინევი წამოიხბა.

— იარღლი მაქვს, — იხტბარბი რ გაიტტბას ინსექტორბა.

— მამ ამ უბნის დანწარმების სისხლად არ ჩენება, — ახლა სხვა ხმა იყო.

— მაგარც თქვენ რ იდარბობენ. მე აქ საქმეზე მოვიცი. ამ ავტობუსში დაიკარგა ირი ასის მანერი; სადაწნად მიღბარბი, იქიდან ვაგავებინებს.

რომ ერთ მოქალაქეს შეკრული დაიჭინა ვარბოვ, ასათი და ხუცი ხუციმანოვბინა ურდობდა. ახლა მე ვინოვყო. თუ შემთხვევით იმთვე, სულში მოგვხვდეთ, რე დამალავო. ნალოქის ვანერბინის მალბობასაც ვეკუცეთი და მისი ვანერბინი დავასწავრბო კიდევაც მაგრამ თუ ვინმეს დაგმამ არ გამორბინებ, ვერაწმენებდნენ და მჭერბ თავის თავს დაანახებო. ქუდბანბად ჩაქუდბანბა. მამ გველივყო, ვარკვე რკოვო ვერბებ ვარკვე რომ უფრო უკან ხმა ამას მისი უბინიან, თი მაშლა თარბო.

იგივე გაიბერბა რუსული ენაზე და გარბოდა.

მავაჭარბი აფულბსდნენ. აქვი-იქით დაიწვეს ხელბების დაფორბი და თვალბების ცუცება. მაგრამ მისი კი არავინ იღებდა. ამ ამავება თითქმის უკვდა ვაგავტა.

მილოქის ინსექტორი გველივბინდნენ თვალბერბა მავაჭარბს. მან გარბებ არბრა არახებუბ რბიკი პოქიკა, რაღაცს აქუნდა მისიფის უფრო ადგილი შესანებევი იყო სავეყო მიძიარბა თუ მოქმედება; ფულიო გრბალბდობდა. მერე ისევ ინსექტორბა ამოლო ხმა.

— როგორც ჩანს, დანახარც ვერ მოიბტენბა. ამოლო იძებულბინ ვარ სხვა ზომბს მიგმარბო — საითიოდ უნდა ვაგვჩინებო. იმასაც ვეკუცეთო, რომ ჩრებებებბს სპირბო პარკურბების საქმეცა, მაგრამ ამას ახლა მე ვაკუცებ ვინბარ მასუსებბებ-ლობს, სავაგებო მშვედების გამო...

— თფიონებობბა...

— ნებბა არ მოვიკვებო!

— ვინოვბობბო! — გაიხმა აქეთ-იქილად.

— ამბობდა, ვინ არის წინააღმდეგი, რომ ჩრებაც ვაგავარბო?

— ხმა არავის ამოული. სანამ ვინმე არახს მიოფიქრბდა და იტოვდა, ისევ თფიონი ნახა უცუცი-სი გამოსავალი.

— მე დავიკვებ აქუნდა. — ხელი ვაიჭრა ნებბინიზნა და წყარბიშვებულბს ახლავარბდა-სკანბ. — ვინერ წინააღმდეგი იქნება, მისი როგო რომ მოვა, მანერ მიტება. ახლა ხალ არის თქვენი ბარკი. მამ ვაჭვო? რბიკებბა თქვენ თფიონ მოწვენი. უბის რბიკბი რა ვაჭვო?

— წინე!

— ამოილდ, აბა, მიტებბო? რამდენი ვაჭვო ფული?

— არ ვციცი.

— აბა ნაივითიკი მებბა?

— აბი ნაივითიკი არ შეწყნება.

— სადა ვაჭვო?

— აი, საათის რბიკბი, — რბიკ ამოიბრბუნდა და თან ამოაყოლია იმასაც დაეკუცელი უბანბანეთიანა და სპმანეთიანა. ინსექტორის თვალბინ სწარავლდა ვაშლა. სულ რაც მანეთი აღმარბდა.

— თქვენ კარგი ვაკვიცილი ჩაავარბი, ახლა უკლებო იციხს, რა უნდა ვაკვიკოს. სად მუშაობთ, ვინბარ არადერი ვაჭვო?

— მსამობი ვარ, კაციბან.

— პასიროტი თუ არა ვაჭვო, სასტუმროში როგორ მოვაავსებდნენ?

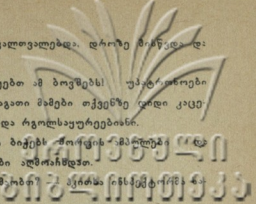
— პასიროტი რამ მიწნა, სასტუმროში მანერ არა აქვი ადგილი. მეგობარბან ვიყვი სტუმრბად. ინსექტორბა მაღლ მოკვდა ბოლო ირბი, რაღაც გახსნარბი ბერკი ამოვიკი ქლბინით. მელოტბა მსმობდა ვაწყოდა ინსექტორბა, როგორც კი მისი გახსნარბს დრო ადგა.

— რა არის ეს? — კითხის ინსექტორბა და მოწყობბა ჩაიხებდა.

— მასუსებბებულბ მუშაკი ვარ, ნუ მავარბობთ ასეთ არბს, — უობრა მხარეულითა და დაღვარბიო.

— მე აქ გამოხალბს ვერ დავყოფებო.

— გამოხალბის უკვლგან ადოზბება და თუ ეს არ იციცი, ვასწავლიო!

— მე თქვენთან სასწავლებლად არ მოსულვარ. მიხარია რომელი თქვენი ბარჯი.
— არ მოგვემო მაგის ნებას!

— გაძღვებით, ნებით თუ არ მოგვემთ მოქმედების მოსულხან, ძალის ვიპარო.
— ვინ მოგვაცო მაგის უფლება?!
— კანონი.
— მისთვის გაგვიბნობს!
— პირველი, ეს თქვენი უფლებაა. სად გაქვო ბარჯი, უკანასკნელად ვეცოხებით.
— ბოლოს და ბოლოს, მეც კანონი, ეს იხური, აქ ნაცნობობია, სასმასურში რომ გაგონ ჩემი განხრავა, თავი მომტერხა.

— ვისია ეს ჩემოდანი? — ჰკითხა ინსპექტორმა ანგელოტების მოყვარულს და მთი ფეხებთან ჩაქედდლ ჩემოდანს დაეჭვებოდა.
— ამისია... მითითა მელლოტზე.
— გახსენით... უთხრა ინსპექტორმა მელლოტს.
— გასადები არა მკაქს, შინ დაშინა.
— გატებთო... ახლა მილიციელს მიხარია ინსპექტორმა, მილიციელმა ჩანობიდან გაზი ამოიღო და საცდეს მოხალებდა ჩააგლო.

— მოითმინეთ! — იყვარა მელლოტმა. — დამკადეთ, სხვა ვასადებით ვაგხნო... — ჩინიდან რგოლზე წამოვიტული ვასადები ამოიღო, ვახსნა, სწრაფად გადახადა სასურავი, რაღაც პირისხისც დახატავა ხელი და ინსპექტორს ზედ უფალებთან მიუტანა, დააკვირდით, ფული ხომ არ არისო, ბაზითი უთხრა. მერე ახლა პერანგი გამოფორიდა და ისე დატერხა, თითქოს მოჩივი საცირყო ნომრისათვის ეწაფებოდა. ამან საერთო სიცილი გამოიწვია. ინსპექტორი სწორად ამ დროს მშვიდად დანხარა და ჩემოდანიდან პირმოხრული პატარა ტომარა ამოიღო.
— არ არის ამაში?

გაცოფებული მელლოტი უშაღ ხელში ცეც წასართმევად, მაგრამ ინსპექტორმა არ დახანბა, ტომარა თანამოწმეებს გადასცა. თვალის დახამბებებში ინსპექტორი მელლოტს შავების ქიხის ჩაადრინდა, საეჭვოდ რომ იჩენდა და იქიდან რეგულდერი ამოაქცა.

— ნებართვა გაქვთ?
— არა, — უცებ ნირწამბდარა მიუყო, ტომარა უქროს მონტებებით იყო საეჭვ. ამის დანახვაზე ანგელოტების მოქმედს უდაგილოდ გაიცინა, შეიძლება ის ვაახსენდა, რომ დიდ მზიარულებას დიდი მწუხარებაც მოსდევსო, მელლოტმა ხომ მართლად ბევრი იყინა და იხზარაო.

ამის შემდეგ სხვების ჩრტავა მშვიდობიანად ჩატარდა. მხოლოდ ის მოხუცი დედაცა, ბიძჩა რომ ჩაელო კლდითი, ერთობ შეფუტუხვდა და გაიწერა, ამ საეჭვოდ ბიძჩაში არ მტყუნდა საეჭვენიდ გამოსანერიო. ინსპექტორი მოეფერა, წესთა, ბებიეკო, რომ ვახსენითო, და თანაც ლაპარაკე გამონახა ცვაში. დედადროს ქერა ვაკაცა ინსპექტორის მოხრებებამ, და მერე, როცა ბიძჩის ბოლოები

ერთმანეთს დაშორდა და გამოჩნდა ის, რაც შიგ იყო გამოხრული, დაწამავსავსებით შეხედა დაობებული პირის ნაცყვიები იყო.

— არა ვინადა, ბაბო, ეს დაობებული ნიტებები? — კითხებისათვის მიმაქცე, უფლო. შელოანი ვიყავი და იქიდან მომაქცე, — ფული ორა მანეთი აღმოჩანდა, რომელიც ცხვირსასოცში მქონდა გამოხრული და წინდის ქვეშ ფეხზე შემოკარული.
— ცუდად ხომ არა ხართ? — კითხა სულხანმა ცინხარას, როცა შეატყო, რომ რაღაცაზე დღეადა და ფერი მისიღოდა.
— არაფერია, ვაგიფობს, მაქანაში ვიცი ხოლმე ზოვერე...

ინსპექტორი ახლა ფანჯარასთან მიმდგარ თვალმარგალიტა გოგოს პირად ნივთებს სინჯავდა, სწრა ჩემოდანში რომ ეწეო; მერე იმ მხარეზე მტრიალდა, სადაც სულხანი იქდა. რეგორც კი ფეხებთან ჩადგმულ ჩემოდანს ხელი წაატანა, ცინხარას ისე გააფრთხილა, თითქოს ინსპექტორს ვველი ეტრა და ჩემოდანში ჩადგმვას უპირებდა, სულხანამ დროზე იმარჯვა და ბარჯი ჩემიო, ანაშნა ინსპექტორს აქ კი ინსპექტორი უშაღ მოთვინებდა და შეიძლება იმიტომაც, რომ ის უყოლო იყო და საქორწინლო მოგზაურობა მისთვისაც ქერ შეუცნობელი საიდუმლოება იყო, რაც მოკრძალებას იწვევდა...

წინა კარის გამოწვრივ მერე სავარძელზე ორი პირტიტელა ბიჭი იქდა. ისინი აქამდე თითქოს ახავის შეუწმენდია, რადგან ტრინათ და ორად მოკლეობებს თავები მუხლებზე ჩაქინდნარო. როცა ინსპექტორი თავზე წაადგათ. თავებიდ მოიფშვინებენ.

— ჩვენან რა უნდა, ტო! — მიმართა ერთობა ბაზითი შეროვს, ხელისუფლები დაგმობარხდა და თითები გაუარჩხა.

— მიღვიდა, რეგორ დაწვროს! — მიუთქ მოკრძადად უნდა და ხელები ჩიხში ჩაიწყო.
— ეგ მოვესო მე მახლავან, — თქვა საეჭვერმანმა, მტყუნ-მტყუნება ქაღმა, დიდროსი რგოლიანი საუფრეო რომ ციქდა. მას ერთ სავარძელზე დიდი ტომარა ედვა და მერეოზე თვითონ იქდა.

— საით მიიჭვარებთან ის სრულყოფიანი ბავშვები?

— საითაც მე უფროსო!
— ბარჯი სადა აქვთ?
— ჩემთან.
— მარეფი ჩიხები, — ბიჭებს მიმართა.
— მარეფი ჩიხები სდომებია, ტო! — ისევ პირველმა გაიყვარვა.

— მოყვებ და შენთვის იქები, — უთხრა მეორემ, — ავტობუსში მაინც მოგვასხვებეთი! — დაუტკენა სიტყვები ინსპექტორს. ინსპექტორმა, თითქოს არაფერი ვაგვიგათო, ჩიხები მოუსწინა ნაპირზე მდგომს. ამის დანახვაზე მეორე წამოვირდა და უზიან დაწა ამოასრიადა, მილიციელი, ზურ-

გადან რომ უთვალთვალვდა, დროე მარცხდა: განაიარა.

— რას ავებით ამ ბოვშებში უპატრონოები არ ვგეგონათ მაგათი მამები თქვენზე უფლი კაცები! — ცხარობდა რგოლსაუტყვებიანი.

პირტიტელა ბიჭებს პირისხისც დახატავდა პატარა შპრციები აღმოჩნდნო.

— რაზე მუცროსი აქვთას ინსპექტორს და ყურებთან.
— მაღაზიაში.
— რას უიღით?
— შხა ტანსაცმელი.
— ტომარაში რა გაქვთო?
— უფსახცმელი.

— თქვენთან არ იშოვებვ?
— ის უცხოურია.
— რამდენი წყვილია?
— რამდენიც მქირდება.
— აქ რომელი წყვილი იქნება... მწავარები გასაყვლელო სხედან, თქვენი კი ტომარისათვის დაგვაყვებთათ ადგილი.

როცა ინსპექტორმა ავტობუსი მორჩევა განჩრების მიღების განყოფილებასთან მიავაყვინა, მელლოტი, პირტიტელა ბიჭები და საყურებიანი ქალი თავიანთი ბარჯი-ხარხანით ძირს ჩაოხნა, სულხანს ერთი წამით მტრადი რაღაც კრუნხვამ დაურა, ახლა ის იმდენად აღარ აღარდებდა, რომ თავისი დანაქარების შესახებ თავ-ბოლო ვერ გაყოვიდრე იმ ადამიანების ხელი, რომლებსაც თითქოს მისი მისეული უფულა შეუტრიალდაო ვაგვიგათ.

— ახია მაგათზე, უპატრონო ჰკვირათ ეს ქვეყანა, — ჩაქვმა ფეხტარა წასულ სულხანს ცინხარას სიტყვები. ვერაფერი უნახსხა. ავტობუსში ძალიან დიდი ხანსური იყო და ისეც ავტობუსებთან საუფროსად ედვა მომხდელი ამბით იყო გართობენ. მის შესახებ ხმამაღლა დავობდნენ, კმა-ობდნენ, უტკიცებდნენ ერთმანეთს რაღაცას, ერთი ინსპექტორის მხარეზე იუყვნენ. აქებდნენ მის განხედობასა და სიმარჯვეს, მეორენი უნდობლობას გამოთქვამდნენ. ერთობა ისიც თქვა, რომ საყურებიანი ქალი მალაჩიის საქონელს ერთორად ჰყვირის. მაგრამ უტკიცონოდ მაინც ხმას ვერა სცემენო.

სულხანი მათ არ უდებდა ყურს, ისევ თავის ფეხტარაში იყო გათვლილი. რაღაც ახსენდებოდა, მაგრამ ვერც ერთობ ლტარმა ვერ მოიტაცა და ვერ დაიხატყო. ხან ისევ ინსპექტორის აუდიორობებში დაუბეჭდებოდა უტარო, ხან სავაგებმოცოს თანამოწმეობებს ისხენებდა. ხან კი თავისი მამისეული პატარა სახლი აკონდნებოდა. ასე ადვილად რომ გაიმეტა. თავის სახლ-კარბა ისევ დანახავიგა ვაახსენა და გულში მწარე ტკიფობა გაკარა. ავტობუსმა, თითქოს ზედმეტი ბარჯისხვას განა თავის უფლდა და გახსულქობა, სინჯარას უნდა.

„დროისა“ 80-4 ნომერი დაბადილი კრიოსკორის კასხები

კირიკონდალაურად

პირტიტელად

- 1. ბაგელი; 2. ეკისი; 7. ჩახლუხადი; 8. კენია; 11. ლაშქე; 13. ველია; 14. დიარა; 15. ზარა; 19. კრები; 20. იკეთი; 22. აშოკი; 24. კრესილერო; 25. იბოჩი; 26. არიბო.
- 2. დონი; 4. ძიძია; 5. იმერეთი; 6. გუგული; 9. ნოტატია; 10. ავითაყო; 11. ლამპარა; 12. ვაბილო; 16. ამირანი; 17. ქიტას; 18. არიოსტა; 21. ვრისი; 23. შარსი.

გიჟაია

ამის გამო იპარკლან ტყვეს ტერორი იკავებდა გადაწყვიტა თათბირი დალი მავალითი ცხენებმა, თუ მოკლა უნდა შიშლია დედაქალაქი მოკრის განსაზღვრების. მან საკუთარი ატონქა ატონქა განსაკრ და შეტეხვაზე ცხენს დაიჭირა სიარული. პატრონი იქიმი მალე იხსნებულ ვაზე ტყარ ცხენს თანა გადაწყვიტა: მათე გმირი რამ ცხენების სპორტი ღერა გაკლებით უფრო მჭირ კრდა. ვიღერ მანქანისთვის სპორტი ბენზინი.

„ჩვენ უმთავრეს მისებს სხვაში“

სან-ფრანცისკოს სასტუმროს „კარტაიტის“ პატრონი ცდილობენ წინასწარ გააფრთხილონ ის მოქალაქე, ვინც მათ სასტუმროში დახანძრავს პირებს. იქ კოლე ნომერი, პარსხანის ვეფრიან შევიდა ასპირინის ტაბლეტები. ალკოჰოლის სანიწარმადეო წაშლება და პატარა სამხსოვარი ტექტი, რომელშიც აღნიშნულია: „უფრადღებამ მჭირფასო სტუმარო, ჩვენ, სან-ფრანცისკოლები, უფლაზე მეტს ვცანამ თოდ ამერიკაში. ნუ შეიძლება მოგვამოთ, გაუფრთხილდით თქვენს ჩანჩოვლებს. თუ გაურა ღმერთი და დაღევა მოკიბდა, თქვენს ნომერში არის წამლები და შეგიძლიათ პირველი დახმარება მიქენ თვიონგე აღმოუჩინოთ თქვენ თავს.“

ტალირანი — ღორის ცხენი

ნაპოლეონის სავარო საქმეთა მინისტრის ტალირანის შთამომავალი — ქალბატონა ტალირან-პერიგორმა სასამართლოში უჩილა ვინემ ქალბატონ ვერტიმერს, საჩივარი

აიძრა იმის გამო, რომ ვერტიმერი თავის დოლის ცხენს — ომელიც წარმატებით გამოიღოდა შეგარებებზე, სახელად „დელორანი“ დაარქვა.

დაზარალებული 2400 ათს ფრანკ ითხოვს იმ მორალური ტრავმის ანაზღაურებისთვის, რომელიც მოახსუბზე მოიყვანა მის საფარეოს. „რა თავის ავადება, — განაცხადა მორივარმა. — ჩემი წინაპარი საფრანგეთის უბრწყინველესი დიპლომატი იყო და ახლა კი ულავ კვსად აქცია.“

პარიზის სამოქალაქო საქმეების სასამართლო პალატამ დელირან-პერიგორის საჩივარი გამოიგნა გადასცა, გამოიძიებელი ცდილობენ დაადგინონ, თუ რამდენად სამართლიანია მორივარის პრეტენზია.

სიზარბტი და ავტომატარი

თამაშის მწეველები არა მარტო უფრო სწრაფ ინტენიან გეგონს დაავადებთ, ციხითი და სხვა ავადმყოფობით, ვიდრე არაწეველები, არამედ, როგორც გამოიკვია, ისინი არაწეველებთან შედარებით, ორჯერ უფრო სწრაფ ახდენენ ავტომატიებს. „თამაშის წევის პროცესი, — განაცხადა ლოს-ანჯელისის (შშ) სდა-

ზღვევო კომპანიის ვიცე-პრეზიდენტმა, — აღწერს შოფრის უფრადღებას: იგი იმდენად უსიამოვნოა ჩამოიბერტოს ტანსაქმეზე დაკვირვებითი ფერფლი, ამოწმინდოს კაბისთვის დამწვარი თვალები და ა. შ. დამტკიცებულია, რომ თამაშის წევის დროს, შოფერი ვაცილებით ნაკლებად ფრთხილობს.“

კომპანიამ გადაწყვიტა სადაზღვევო შესანიშნავი პროცენტით შეეფიცინოს იმ შოფრებს, რომლებიც თამაშის წევის თავს დაწებებენ.

ბენზინი თუ მერი

შაფრის გაბნეულობა ტოქსიკომალივ სახიფათო ნორმებს მიავლია.

ჯოჯონებური შურისძიება

ქ. კილევილის (აშშ, იაკობს „ტატი“) მცხოვრები ქალბატონი ბებე დანიელსონი თვალყურსმართი განწმარტავდა სასამართლოში: „ჩემი ქმარი ალიან სასტიკად მეტყევა. პირდაპირ მეტყევადა მანქანა და მწაქებს. მან იმის რამ მე ძალიან მიუფარს დეტექტორი რომინების კიხობა. ჩუმად მომპარავს ბოლმე ახლად დაწეულ წიგნს, იქვე წიგნის არმოაზე, წინდარჩევი მიაწერს მკვლელობის გავის და ჭეჭების სრულად უნეტერესოს ზღის რომანს. ეს ამავე მეძალიან მანერვიულმს. გიხოვთ გათვალისწინოთ ჩემი საკვალაო მდგომარეობა და ქმართან გამართო.“

სასამართლომ დაამკოფიფიო „უხედური ქალის“ თხოვნა და „ქმრისაგან განსაკუთრებული გამოკერული სიმკაცრის გამოჩინების გამო“ იგი მუდღელსთან განქორწინა.

გარეკანის პირველ გვერდზე: ავადმყოფი აკვირდებოდა მხატვარი ირაკლი თოდბე.

მთავარი რედაქტორი გ. ნატროშვილი.

სარედაქციო კოლეგია: გ. ბახტაძე, თ. გოგოლაძე (პ/მგ. მდიანი), ს. დურმიშიძე, ლ. კალანდაძე, ვ. კიკნაძე, ა. კუსარაშვილი, ა. მინდაძე, დ. ნოღია (მხატვარი-რედაქტორი), ი. ტაბაღუა, უ. ჭავჭავაძე.

სამ 33-01 გამოცემულია

ტექნიკური და ხეფთაშვილი. კორექტორი ტ. თაბორიძე.

რედაქციის მიხმართი: თბილისი, რუსთაველის პრ. № 42, III სართ. ტელ. — რედაქტორის — 99-54-66, პ/მგ. მდივის — 99-82-69, განყოფილებების — 93-28-42, 99-01-39

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ.

ფასი 30 კპპ.

გადაეცა ახსუვობად 9/IV-73 წ. ხეფთაშვილი დახმებულად 25/IV-73 წ. ქალ. ზომამ 70x108, უფიკური ნაბეჭდელ ფურც. 2,5. პირიქით ნაბეჭდელ ფურცელი 3,5. საადრისტო-საგამომცემლო თამაში 4,9, ტრავრა 55.300, შეკა. № 1146, ეფ 01868.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал „Дроша“ (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

სქ. კ. კოს. გამოცემულობის სტამბა. თბილისი, ლენინის ქ. № 14. Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სათიბში

ფოტოგრაფი ნ. დათუაშვილის

გერმანული
ბიზნისი

МІФДЕК 76056

სამაისო ყვავილები

ფოტო თ. არჩვადისა.